

**GMINNY PROGRAM
REWITALIZACJI GMINY CZERMIN
NA LATA 2017-2023**

Opracowano na zlecenie

Gminy Czermin

Na podstawie Umowy zawartej dnia 2.01.2017 r. pomiędzy:

Gminą Czermin

Mającą swoją siedzibę: **39-304 Czermin, Czermin 140,**

Reprezentowaną przez: **Leona Getinger – Wójta Gminy Czermin,**

Zwaną w dalszej części umowy: **Zamawiającym,**

a

Instytutem Strategii i Współpracy „INTERcharrette” Sp. z o.o.

Z siedzibą: **ul. Legionów 5A/10, 33-100 Tarnów**

NIP: 873-325-44-79, REGON:360796483,

Reprezentowanym przez: **Stanisława Lisa – Prezesa Zarządu**

Eksperta ds. polityki regionalnej, funduszy UE, EOG i PPP

Zwanym w dalszej części umowy **Wykonawcą**

SPIS TREŚCI

1. WYKAZ POJĘĆ I SKRÓTÓW UŻYTYCH W OPRACOWANIU	4
2. WPROWADZENIE	6
2.1. Cel i podstawa wykonania Gminnego Programu Rewitalizacji	6
2.2. Struktura dokumentu i metodyka jego opracowania	8
3. STRESZCZENIE	9
4. POWIĄZANIA GPR Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI.....	10
4.1. Poziom krajowy i regionalny.....	10
4.2. Poziom gminy.....	13
5. RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY CZERMIN.....	16
5.1. Indykatywne ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czermin na lata 2017-2023	16
5.2. Potencjalne źródła finansowania	16
5.3. Powiązanie zadań podstawowych z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Czermin na lata 2017-2023	20
6. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH	22
6.1. Analiza obecnej sytuacji Gminy Czermin.....	22
6.2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych.....	23
6.3. Wyniki badań ankietowych	25
6.4. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji.....	29
7. DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	35
7.1. Charakterystyka obszaru kryzysowego.....	35
7.2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	39
8 ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY CZERMIN.....	58
8.1. Wizja obszaru rewitalizacji.....	58
8.2. Misja obszaru rewitalizacji	59
8.3. Cele rewitalizacji	59
8.4. Planowane działania na obszarze rewitalizacyjnym	60
9. SYSTEM WDRAŻANIA GPR	66
9.1. Specjalna Strefa Rewitalizacji	67
9.2. Ocena oddziaływania na środowisko GPR	67
9.3. Zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	68
9.4. Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania	68
10. ZARZĄDZANIE, MONITORING, EWALUACJA GPR	69
Bibliografia.....	75

ROZDZIAŁ I

WYKAZ POJĘĆ I SKROTÓW UŻYTYCH W OPRACOWANIU

Na potrzeby projektowania interwencji wspierających rewitalizację zdefiniowano następujące zagadnienia:

- 1) **Rewitalizacja** – to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych). Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są:
 - a. uwzględnienie rewitalizacji, jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;
 - b. pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji oraz analiza dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje kwestie społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe;
 - c. ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
 - d. właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
 - e. zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej;
 - f. koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
 - g. partnerstwo, polegające na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.
- 2) **Stan kryzysowy** – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:
 - a. gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
 - b. środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi lub stanu środowiska),
 - c. przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
 - d. technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

- 3) **Obszar zdegradowany** – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy.. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.
- 4) **Obszar rewitalizacji** – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

5) Program rewitalizacji

- a. inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn.zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji (np. lokalne programy rewitalizacji, miejskie programy rewitalizacji);
- b. gminny program rewitalizacji, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777).

- 6) **Projekt rewitalizacyjny** – projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020, wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ,
- **EFS** – Europejski Fundusz Społeczny ,
- **FS** – Fundusz Spójności ,
- **JST** – jednostka samorządu terytorialnego,
- **RDOŚ** – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,
- **RPO WP 2014-2020** – Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020,
- **SWOT** – strengths (silne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse), threats (zagrożenia),
- **MŚP** – sektor Małych i Średnich Przedsiębiorstw,
- **PPP** – Partnerstwo Publiczno – Prywatne,
- **IZ RPO** – Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym,
- **SzOOP** – Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych,
- **NPR** – Narodowy Plan Rewitalizacji
- **PROW 2014-2020** –Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
- **MF EOG** – Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- **MKIDN** – Ministerstwo kultury i Dziedzictwa Narodowego
- **PFRON** – Państwowy Fundusz Rehabilitacji osób Niepełnosprawnych,

ROZDZIAŁ II

WPROWADZENIE

2.1. Cel i podstawa wykonania Gminnego Programu Rewitalizacji

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji¹.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów w tym także kulturowych.

Gmina przygotowuje, koordynuje i tworzy warunki do prowadzenia rewitalizacji, ale rewitalizacja prowadzona jest przez wielu interesariuszy.

Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze (...);
- 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Rewitalizacja jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez szeroki i otwarty katalog interesariuszy ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych)².

Działania dotyczące rewitalizacji wpisują się w szeroki kontekst działań Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju dotyczących polityki przestrzennej kraju, w szczególności Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 i Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, m.in. w zakresie:

- przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego,
- przeciwdziałania suburbanizacji,
- optymalizacji gospodarowania przestrzenią i zasobami środowiskowymi, głównie poprzez nadanie priorytetu inwestycjom typu brownfield zamiast greenfield, głęboką przebudowę i adaptację zdegradowanych obiektów do pełnienia nowych funkcji, np. kulturalnych, rekreacyjnych, społecznych, gospodarczych oraz rekultywację terenów zdegradowanych na cele przyrodnicze.

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze strategicznym, którego skutki wdrożenia obejmują praktycznie wszystkie podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizowanym.

¹ Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej Warszawa, dnia 3 listopada 2015 r. Poz. 1777, Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji

² Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Warszawa, 2 sierpnia 2016 r.

Powoduje to konieczność zaangażowania do prac w przygotowaniu i wdrażaniu szerokiego spektrum przedstawicieli sektora samorządowego, pozarządowego i biznesowego.

Współpraca pomiędzy Partnerami Gminnego Programu Rewitalizacji ma na celu:

- wykorzystanie potencjału organizacji i społeczności lokalnej poprzez koordynowanie działań w ramach jednego, spójnego projektu akceptowanego i wspieranego przez wszystkich uczestników,
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców,
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażającą się zastosowaniem nowych podejść do problemów związanych z rozwojem lokalnym.

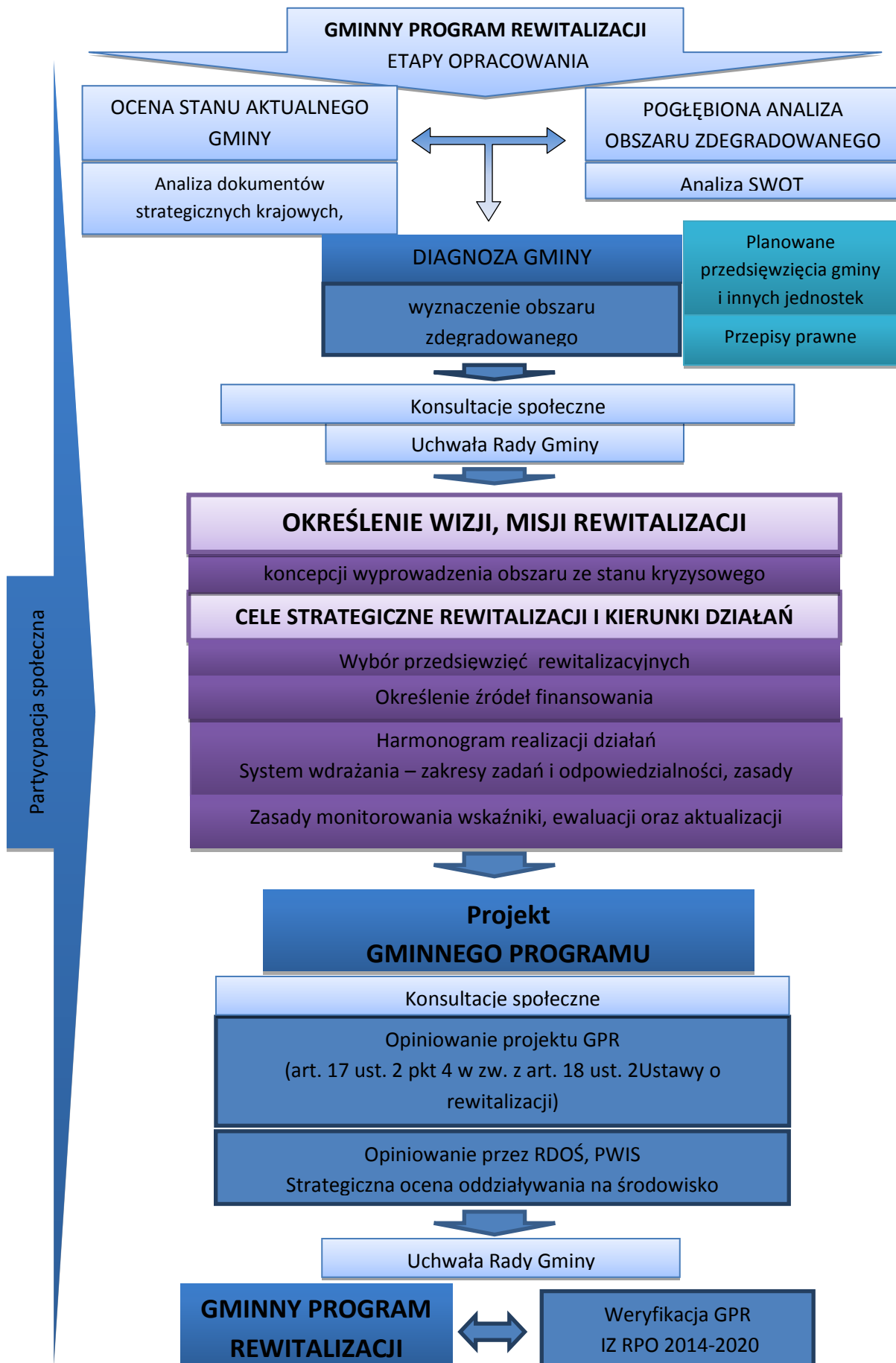
W celu zaangażowania w planowanie i realizację jak największej grupy mieszkańców reprezentujących sektor biznesu, samorządu i NGO (non government organizations – organizacje pozarządowe: fundacje, stowarzyszenia, spółdzielnie socjalne, zakłady aktywności zawodowej, spółki non profit) zakłada się ustalenie stałego systemu komunikacji Zespołu ds. Rewitalizacji z mieszkańcami.

W ramach promocji Gminnego Programu Rewitalizacji podejmowane będą w szczególności takie działania jak:

1. Umieszczenie na stronie internetowej Gminy Czermin informacji o postępach we wdrażaniu GPR,
2. Umieszczanie informacji o postępach we wdrażaniu GPR na tablicach ogłoszeń w miejscach publicznie dostępnych,
3. Bieżące informowanie przez Wójta Gminy Czermin oraz przedstawicieli sołectw na terenie gminy o postępach we wdrażaniu GPR,
4. Organizacja spotkań bezpośrednich z potencjalnymi partnerami społeczno-gospodarczymi,
5. Umieszczenie tablic reklamowych w miejscach realizacji inwestycji infrastrukturalnych, informujących o zakresie realizowanych projektów,
6. Umieszczenie stałej tablicy pamiątkowej w miejscach powszechnie dostępnych, celem pozostawienia trwałej informacji o ewentualnym wsparciu inwestycji ze środków unijnych,
7. Publikacje w prasie.

2.2. Struktura dokumentu i metodyka jego opracowania

ROZDZIAŁ III

STRESZCZENIE

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czermin na lata 2017-2023 jest dokumentem strategicznym wyznaczającym główne cele i kierunki działań w zakresie rewitalizacji.

Na początku dokumentu zamieszczono rozwinięcie głównych skrótów oraz przedstawiono wyjaśnienie najważniejszych pojęć. Następnie opisano cel i podstawę wykonania *GPR* oraz opisano strukturę dokumentu i metodykę jego opracowania.

W kolejnych rozdziałach opisano powiązanie *GPR* z dokumentami strategicznymi i planistycznymi obowiązującymi na terenie kraju, województwa oraz gminy. Opisano możliwe źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych. Możliwymi źródłami są zarówno środki unijne, własne gminy, jak i środki poszczególnych interesariuszy.

Następnie przedstawiono podsumowanie danych zebranych w *Diagnozie służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Czermin*, zgodnie z metodyką analizy *SWOT*, poddano analizie, pod kątem obszaru zdegradowanego, silne i słabe strony, oraz mogące wystąpić szanse i zagrożenia. Przedstawiono kluczową dla dokumentu diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych. Opisano metodykę przyjętą w zakresie wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji wraz z przedstawieniem poszczególnych kroków, które zostały podjęte. Opisano również wizję rewitalizacji ze szczególnym skupieniem się na wizji obszaru rewitalizacji i potencjalnym zmianom, które będą miały miejsce po wdrożeniu projektów rewitalizacyjnych. Zaprezentowano cele szczegółowe dla sfery rewitalizacji wraz z przypisaniem kierunków działań, harmonogram rzeczowo-finansowy zawierający projekty, które zostały zaplanowane do realizacji w ramach *GPR*. Przedstawiono również system wdrażania, zarządzania, monitorowania oraz ewaluacji.

ROZDZIAŁ IV

POWIĄZANIA GPR Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

4.1. Poziom krajowy i regionalny

Strategia Rozwoju Kraju 2020

OBSZAR STRATEGICZNY II. Konkurencyjna gospodarka

Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego

II. 4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej

II. 4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego

OBSZAR STRATEGICZNY III. Spójność społeczna i terytorialna.

Cel III.1. Integracja społeczna

III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych

Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich.

Wspieranie rozwoju ośrodków o znaczeniu lokalnym w zakresie działań rewitalizacyjnych, rozbudowy infrastruktury, zwłaszcza komunikacyjnej, a także poprawy usług użyteczności publicznej i innych funkcji niezbędnych dla inicjowania procesów rozwojowych na poziomie lokalnym.

Cel 1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki

Cel 2. Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy

Cel 3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców

Cel 4. Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Cel szczegółowy 4.4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.

Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

Cel 3. Poprawa stanu środowiska

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE

Cel 1. – „konkurencyjność” – wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów;

Cel 2. – „spójność” – budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych;

Cel 3. – „sprawność” – tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)

Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów

Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski

Narodowy Plan Rewitalizacji

Cel główny: poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym.

Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

Umowa Partnerstwa

Kluczowe priorytety inwestycyjne (będące przedmiotem wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego), zgodnie z celami tematycznymi:

Cel Tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw (sektor MŚP):

3.1. Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości,

Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach:

4.3. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym,

4.5. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu,

Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami:

6.3. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego,

6.5. Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu, jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu,

Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników:

8.2. Wspieranie rozwoju przyjaznego dla zatrudnienia poprzez rozwój potencjałów endogenicznych jako elementu strategii terytorialnej dla obszarów ze specyficznymi potrzebami, łącznie z przekształceniem upadających regionów przemysłowych oraz działaniami na rzecz zwiększenia dostępności i rozwoju zasobów naturalnych i kulturowych,

8.5. Zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników,

8.7. Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy,

Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem:

9.2. Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich,

9.4. Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności,

9.8. Wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych.

W ramach zakresu wsparcia z Europejskiego Funduszu Społecznego wyróżnia się 4 obszary o istotnym znaczeniu dla wzmocnienia społecznego i gospodarczego wymiaru rewitalizacji:

- działania na rzecz poprawy zatrudnienia (priorytet inwestycyjny 8.5) obejmujące różne formy aktywizacji osób bez pracy,
- działania na rzecz aktywnej integracji społecznej, a więc poprawy samodzielności i aktywności życiowej i społecznej oraz zwiększenia szans na zatrudnienie, realizowane zarówno w odniesieniu do osób indywidualnych, jak i wieloprotymowych społeczności (priorytet inwestycyjny 9.4),
- działania na rzecz promocji przedsiębiorczości (priorytet inwestycyjny 8.7) oraz przedsiębiorczości społecznej (priorytet 9.8) jako ważnych instrumentów o charakterze

zatrudnieniowym, związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy, w tym zwłaszcza dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym,

- działania na rzecz rozwoju usług społecznych ogólnego interesu (np. usług wsparcia rodziny, usług opieki nad seniorami) w celu poprawy ich dostępności i jakości (priorytet inwestycyjny 9.7) oraz usług pozwalających na godzenie życia zawodowego i prywatnego np. usług opieki nad dziećmi do lat 3 (priorytet inwestycyjny 8.8).

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2007 - 2020

Wizja: W 2020 roku województwo podkarpackie będzie obszarem zrównoważonego i inteligentnego rozwoju gospodarczego, wykorzystującym wewnętrzne potencjały oraz transgraniczne położenie, zapewniającym wysoką jakość życia mieszkańców.

Cel główny strategii: Efektywne wykorzystanie zasobów wewnętrznych i zewnętrznych dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego drogą do poprawy jakości życia mieszkańców.

Cel: Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka

Rozwijanie przewag regionu w oparciu o kreatywne specjalizacje jako przejaw budowania konkurencyjności krajowej i międzynarodowej

Cel: Kapitał ludzki i społeczny

Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego jako czynników: innowacyjności regionu oraz poprawy poziomu życia mieszkańców

Cel: Sieć osadnicza

Podniesienie dostępności oraz poprawa spójności funkcjonalno-przestrzennej jako element budowania potencjału rozwojowego regionu

Cel: Środowisko i energetyka

Racjonalne i efektywne wykorzystanie zasobów z poszanowaniem środowiska naturalnego sposobem na zapewnienie bezpieczeństwa i dobrych warunków życia mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego województwa

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego

Ogólnym celem polityki przestrzennej województwa jest sterowanie rozwojem przestrzennym, podejmowanie działań oraz określenie i realizacja zadań publicznych o znaczeniu ponadlokalnym

Cele polityki przestrzennej województwa w dziedzinie środowiska naturalnego i kulturowego, w zakresie infrastruktury społeczno-gospodarczej, w dziedzinie komunikacji i infrastruktury technicznej oraz w dziedzinie struktur przestrzennych obejmują:

- efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania,
- poprawę jakości życia i równowagę rozwoju,
- zwiększenie konkurencyjności województwa.

Obszary funkcjonalne w województwie podkarpackim

Do **obszarów ochrony krajobrazów kulturowych** zaliczono, nieuwzględnione w ww. studium krajobrazów kulturowych, gminy:

- na obszarze których występują historyczne układy urbanistyczne wpisane do rejestru zabytków, nieujęte w opracowaniu;
- ze względu na zachowanie wyróżniające je bogate zasoby materialnego dziedzictwa kulturowego, w tym przede wszystkim wartościowe przykłady drewnianej architektury sakralnej, głównie cerkiewnej, charakterystycznej dla rejonu oraz inne walory dziedzictwa kulturowego.

Do wyznaczenia **obszarów o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe** przyjęto następujące kryteria delimitacji:

- dostęp do usług edukacyjnych
- dostęp do usług medycznych
- dostęp do usług komunikacyjnych
- dostęp do usług komunalnych i związanych z ochroną środowiska
- dostęp do usług kulturalnych

4.2. Poziom gminy

Strategia Rozwoju Społeczno- Gospodarczych Gminy Czermin na lata 2015-2020 roku

Cel strategiczny I: **Wielofunkcyjny rozwój wsi** :

- 1.2. Wspieranie rozwoju agroturystyki,
- 1.3. Stworzenie warunków sprzyjających powstawaniu gospodarstw ekologicznych
- 1.5. Wsparcie restrukturyzacji i rozwoju istniejących i nowych dziedzin gospodarki w celu zwiększenia produktywności i rentowności lokalizowanych w gminie podmiotów gospodarczych

Cel strategiczny II: **Zwiększenie atrakcyjności posiadanych zasobów gminy:**

- 2.1. Remont i modernizacja infrastruktury drogowej (drogi, chodniki, oświetlenie, parkingi)
- 2.2. Rozwój i poprawa funkcjonowania w gminie systemów wodociągowych i kanalizacji
- 2.3. Stworzenie systemu zachęt inwestycyjnych dla inwestorów zewnętrznych, w tym min. udostępnianie powierzchni do prowadzenia działalności gospodarczej. Przygotowanie /uzbrojenie terenów inwestycyjnych

Cel strategiczny III: **Zaspokojenie potrzeb mieszkańców gminy w zakresie usług społecznych**

- 3.2. Wzmocnienie bazy oświatowej poprzez systematyczne doposażanie szkół w pomoce dydaktyczne oraz zaplecze sportowe.
- 3.4. Stworzenie nowoczesnej bazy sportowo- rekreacyjnej przyjaznej uczniowi i dostępnej dla całej społeczności lokalnej.
- 3.5. Rozwój i wzmocnienie techniczne istniejącej bazy kulturalnej i bibliotecznej
- 3.6. Wspieranie inicjatyw lokalnych i ponadlokalnych w dziedzinie kultury na rzecz rozwoju wykorzystującego potencjał i tradycje Gminy Czermin.

Cel strategiczny IV: **Zrównoważony rozwój przestrzenny gminy zapewniający dbałość o środowisko naturalne**

- 4.1. Wspieranie działań dążących do osiągnięcia ładu ekologicznego poprzez ochronę kształtowanie środowiska przyrodniczego w zgodzie z obowiązującymi normami i zaleceniami
- 4.2. Wspieranie inicjatyw budowy oczyszczalni ścieków oraz oczyszczalni przydomowych.
- 4.6. Prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami w wymiarze ponadlokalnym zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Podkarpackiego

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Czermin na lata 2015 - 2021

Cel strategiczny I: **Zintegrowany system wsparcia i opieki nad dzieckiem i rodziną**

- 1.1. Skuteczne wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej
- 1.2. Zmniejszenie skali ubóstwa w rodzinach
- 1.4. Rozwój partnerstwa lokalnego w zakresie wsparcia rodziny
- 1.5. Wsparcie dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel strategiczny II: **Wspieranie osób i rodzin z problemami długotrwałego bezrobocia**

- 2.1. Prowadzenie działań aktywizujących osoby bezrobotne

Cel strategiczny III: **Ułatwienie funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym**

- 3.1. Stworzenie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych
- 3.2. Podnoszenie świadomości społeczeństwa o potrzebach i problemach ludzi starszych i niepełnosprawnych

Cel strategiczny IV: **Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy**

- 4.1. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na problemy związane z przemocą w rodzinie

Program ochrony środowiska dla gminy Czermin

Wyznaczone cele ekologiczne i kierunki działań, jakie należy podjąć w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy Czermin, stanowią podstawę dla realizacji konkretnych zadań na przestrzeni kilkunastu lat.

Są to między innymi:

- Edukacja ekologiczna oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego

rozwoju;

- Wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska;
- Wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła;
- Realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej;
- Urządzanie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków;
- Realizacja przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami;
- Wspieranie działań przeciwdziałających zanieczyszczeniom;
- Wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii;
- Wspieranie ekologicznych form transportu.

Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla gminy Czermin na lata 2012-2032

Główne cele i zadania Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu to:

- Oczyszczenie terytorium Polski z azbestu oraz usunięcia stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest
- Wylimitowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Polski spowodowanych azbestem oraz ustalenie koniecznych do tego uwarunkowań
- Sukcesywna likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie do spełnienia wymogów ochrony środowiska
- Stworzenie odpowiednich warunków wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest stosowanych w Unii Europejskiej

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czermin

Cel I

Czermin – ważnym ośrodkiem rozwoju przedsiębiorczości gospodarczej w subregionie. Cel ten wytycza się jako drogę do efektywnej poprawy warunków życia mieszkańców gminy, która łącznie z sąsiednim ośrodkiem takim jak Mielec tworzy obszar aktywności gospodarczej. Siłą napędową aktywności gospodarczej jest różnorodność potencjału społeczno – gospodarczego.

Cel II

Gmina Czermin – atrakcyjnym miejscem zamieszkania i wypoczynku (agroturystyka), wykorzystującym walory przyrodnicze. Dla umocnienia pozycji Czermina w regionie należy dążyć do aktywizacji turystyki i rekreacji wykorzystujące walory przyrodnicze oraz bazę agroturystyczną gminy. Należy przy tym realizować zadania inwestycyjne, które skutecznie zabezpieczą będą teren gminy przed zagrożeniami przeciwpowodziowymi

1. Aktywizacja gospodarcza gminy: określenie i w dalszej kolejności realizacja kierunków rozwoju gospodarczego gminy (pożądanym dokumentem będzie strategia rozwoju społeczno – gospodarczego gminy); tworzenie dogodnych warunków dla inwestorów poprzez:

- a) wskazanie oferty terenowej;
- b) obsługę formalno – prawną i administracyjną;
- c) stały monitoring i promocję oferty gospodarczej. racjonalna prywatyzacja zasobów gminnych nieruchomości; współpraca z gminami ościennymi oraz nawiązywanie kontaktów, a kontrahentami o charakterze branżowym; wykorzystanie użytków rolnych do intensywnej produkcji i przetwórstwa rolnego.

2. Podnoszenie standardu życia mieszkańców: tworzenie warunków do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych; stwarzanie preferencji dla rozwoju handlu i usług, nieuciążliwego przemysłu oraz turystyki i wypoczynku; rozwój infrastruktury wiejskiej poprzez uzupełnienie w terenach zabudowanych i tworzenie na obszarach wyznaczonej do zabudowy; eliminacja źródeł degradacji środowiska przyrodniczego, a w szczególności działania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej; ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej; tworzenie warunków dla udziału osób niepełnosprawnych w życiu gminy; stałe podnoszenie standardu warunków nauczania oraz ochronę zdrowia; troska o ludzi bezdomnych; prowadzenie polityki prorodzinnej, wspomaganie młodych małżeństw, wspomaganie rodzin wielodzietnych; wspieranie działań na rzecz inicjatyw kulturalnych.

3. Tworzenie stref aktywnego i spokojnego wypoczynku: wydzielenie i zagospodarowanie stref i obszarów służących rekreacji i masowego sportu; realizacja koncepcji ścieżek rowerowych; rekultywacja terenów zdegradowanych lub nieużytków z przeznaczeniem na potrzeby turystyki i rekreacji; wspieranie działań oraz organizacji sieci gospodarstw prowadzących działalność

agroturystyczną; wspieranie organizacyjne i finansowe dziedzin kultury promujących gminę.

Projekt współpracy Gminy Czermin z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2017

Głównym celem programu jest skuteczne działanie na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców gminy poprzez rozwijanie współpracy samorządu gminnego z organizacjami pozarządowymi dla podnoszenia efektywności działań podejmowanych w zakresie zlecenia realizacji zadań publicznych. Celem współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań pożytku publicznego w 2017 r. jest również włączenie organizacji pozarządowych do kreowania życia społecznego mieszkańców poprzez:

- umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie i wspólnotę lokalną,
- zwiększenie udziału mieszkańców w tworzeniu i realizowaniu polityki lokalnej
- wspólną analizę potrzeb i problemów społeczności lokalnej
- poprawę jakości życia mieszkańców Gminy

ROZDZIAŁ V

RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY CZERMIN

5.1. Indykatywne ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czermin na lata 2017-2023

Realizacja przedsięwzięć, uwzględnionych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Czermin na lata 2017 – 2023 uzależniona jest przede wszystkim od możliwości finansowych gminy oraz stopnia efektywności pozyskiwania środków na realizację poszczególnych projektów.

W rozdziale 8 zostały szczegółowo przedstawione zadania podstawowe planowane do realizacji na obszarze Gminy Czermin. Zaplanowane zostały wydatki dla poszczególnych zadań wraz ze wskazaniem źródeł finansowania oraz podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych przedsięwzięć. Łącznie na obszarze Gminy Czermin planuje się wykonać przedsięwzięcia na kwotę 56 490 972,48 PLN.

W ramach poszczególnych obszarów rewitalizacji i poza tym obszarem, wydatki kształtują się na poziomie przedstawionym w poniższych tabelach:

Tabela 1. Zadania podstawowe na obszarze rewitalizacji

Zadania - obszar rewitalizowany	Wartość projektów
Czermin	28 729 554,10 PLN
Otałęż	12 314 431,38 PLN
Razem	41 043 985,48 PLN

Tabela 2. Zadania podstawowe poza obszarem rewitalizacji

Zadania - obszar rewitalizowany	Wartość projektów
Łysaków	300 000,00 PLN
Trzciana	15 146 987,00 PLN
Razem	15 446 987, 00 PLN

5.2. Potencjalne źródła finansowania

Najważniejszym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych w okresie programowania 2014–2020 (2023) są środki europejskie wydatkowane przede wszystkim w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych. Równocześnie komplementarnymi względem nich źródłami finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych są fundusze europejskie w ramach krajowych programów operacyjnych (np. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko), jak również środki budżetu

państwa i jednostek samorządu terytorialnego oraz inne źródła finansowania (np. środki prywatne). Poniżej zamieszczono szczegółowy opis potencjalnych źródeł finansowania projektów przewidzianych do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Czermin. Poniższe informacje odnoszą się do polityk Unii Europejskiej w okresie programowania 2014–2020 (2023) oraz aktualnie realizowanych polityk i programów krajowych.

Podstawowym źródłem finansowania projektów (zarówno infrastrukturalnych, jak i społecznych) przewidzianych do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Czermin będzie **Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020**. Za pośrednictwem tego programu kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne wspierane będą przede wszystkim w ramach działania 6.3. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej. Głównym celem tego działania jest ograniczenie problemów społecznych na terenach zdegradowanych. W ramach powyższego działania wspierane będą projekty ukierunkowane na ograniczenie istotnych problemów społecznych zidentyfikowanych w Gminnych Programach Rewitalizacji. W szczególności o dofinansowanie mogą ubiegać się przedsięwzięcia, których zakres rzeczowy obejmuje:

- przebudowę, rozbudowę, nadbudowę lub remont w celu przywrócenia bądź nadania nowych funkcji (społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych):
- budynków użyteczności publicznej oraz zdegradowanych budynków (tj. poprzemysłowych, powojennych, popegeerowskich, pokolejowych) wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, funkcjonowanie związane z tymi budynkami,
- obszarów przestrzeni publicznej.
- roboty restauratorskie i konserwatorskie budynków znajdujących się w rejestrze zabytków oraz budynków położonych w strefie ochrony konserwatorskiej wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z tymi budynkami.

Ponadto w ramach powyższych typów przedsięwzięć możliwe będzie dofinansowanie (wyłącznie jako elementu uzupełniającego realizację kompleksowych projektów rewitalizacyjnych) następujących działań:

- budowa, przebudowa lub rozbudowa infrastruktury drogowej poprawiającej dostępność do rewitalizowanych terenów i obiektów (nie więcej niż 30% kosztów kwalifikowalnych projektu),
- budowa, przebudowa lub rozbudowa podstawowej infrastruktury komunalnej (przewodów lub urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, teletechnicznych oraz gazowych) na obszarze objętym projektem, w celu zapewnienia dostępu dla wszystkich rewitalizowanych terenów i obiektów do podstawowych usług komunalnych,
- przebudowa wspólnych części wielorodzinnych budynków mieszkalnych,
- przebudowa i zakup systemów poprawy bezpieczeństwa publicznego,
- zakup sprzętu i wyposażenia bezpośrednio związanego z funkcją, jaką pełnić będą budynki lub przestrzenie publiczne poddane rewitalizacji.

Zgodnie z zasadami przyjętymi w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020, inwestycje finansowane w ramach omawianego działania powinny uwzględniać dostosowanie infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ponadto uzyskanie wsparcia ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 6.3. będzie uwarunkowane zobowiązaniem się wnioskodawcy do złożenia (jako lider lub partner w projekcie) komplementarnego wniosku o dofinansowanie środkami Europejskiego Funduszu Społecznego. Na etapie oceny przedsięwzięć składanych w ramach działania 6.3. będzie badana komplementarność z projektami planowanymi do realizacji w ramach osi VIII (Integracja społeczna) i IX (Jakość edukacji i kompetencji w regionie) Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego.

W związku z powyższym projekty rewitalizacji o charakterze społecznym, przewidziane w niniejszym dokumencie mogą zostać wsparte środkami Europejskiego Funduszu Społecznego w szczególności w ramach następujących działań Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego:

- Działanie 8.1. Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (zintegrowane i zindywidualizowane programy realizowane w oparciu o ścieżkę reintegracji, obejmujące usługi aktywnej integracji o charakterze: społecznym, edukacyjnym, zdrowotnym i zawodowym, włączanie osób niepełnosprawnych w zajęcia na rzecz aktywizacji zawodowej, realizowane w warsztatach terapii zajęciowej, wsparcie działalności w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej, prowadzonej w szczególności przez Zakłady Aktywności Zawodowej, Kluby
- Działanie 9.2. Poprawa jakości kształcenia ogólnego (np. kształcenie kompetencji kluczowych na rynku pracy oraz właściwych postaw i umiejętności, kompleksowe programy wspomagające szkoły bądź też placówki oświaty w procesie indywidualizacji pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi).
- Działanie 9.3. Podnoszenie kompetencji osób dorosłych w obszarze TIK i języków obcych (przedsięwzięcia ukierunkowane m.in. na kształcenie w formach pozaszkolnych osób dorosłych zainteresowanych zdobyciem, podniesieniem lub też uzupełnieniem kompetencji kluczowych w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych i języków obcych).
- Działanie 9.5. Podnoszenie kompetencji osób dorosłych w formach pozaszkolnych (działania dotyczące podnoszenia umiejętności i uzyskiwanie kwalifikacji zawodowych przez uczestników pozaszkolnych form kształcenia zawodowego i wzmacnianie ich zdolności do zatrudnienia poprzez: kwalifikacyjne kursy zawodowe, kursy umiejętności zawodowych, a także inne kursy umożliwiające uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych).

Poza działaniem 6.3. (Rewitalizacja przestrzeni regionalnej), w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020 przewidziano również preferencje dla projektów rewitalizacyjnych (zwiększenie alokacji Unii Europejskiej o środki budżetu państwa) także w ramach innych działań. Działaniami tymi są:

- Działanie 4.3. Gospodarka wodno-ściekowa (m.in. budowa, rozbudowa, przebudowa lub zakup wyposażenia w zakresie infrastruktury kanalizacji ściekowej i oczyszczania ścieków – projekty realizowane w aglomeracjach z przedziału 2 – 10 tys. RLM, budowa, rozbudowa, przebudowa lub zakup wyposażenia w zakresie sieci wodociągowej oraz ujęć i stacji uzdatniania wody).
- Działanie 5.4. Niskoemisyjny transport miejski (projekty mające na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń oraz budowę spójnego i efektywnego systemu przewozów pasażerskich, m.in. poprzez: zakup lub modernizację niskoemisyjnego taboru transportu publicznego, budowę lub przebudowę niezbędnej infrastruktury na potrzeby komunikacji miejskiej).
- Działanie 6.2. Infrastruktura ochrony zdrowia i pomocy społecznej (projekty dotyczące m.in.: przebudowy i rozbudowy istniejącej infrastruktury podmiotów ochrony zdrowia, zakup sprzętu medycznego oraz wyposażenia niezbędnego do świadczenia usług medycznych, budowa, przebudowa, rozbudowa, remont lub wyposażenie istniejącej infrastruktury dla podmiotów świadczących usługi pomocy społecznej oraz bazy lokalowej dla jednostek systemu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, budowa, przebudowa bądź też remont zdegradowanych budynków w celu ich adaptacji na mieszkania wspomagane, chronione i socjalne, budowa, przebudowa, rozbudowa lub remont istniejących budynków wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia do świadczenia usług w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3).

Projekty rewitalizacyjne przewidziane do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Czermin mogą także zostać dofinansowane w ramach **Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014–2020**. Pomimo, iż w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko nie przewidziano bezpośredniego wsparcia na rzecz rewitalizacji (tj. nie wydzielono odrębnych działań dedykowanych projektom rewitalizacyjnym), to zaplanowano przyjęcie rozwiązań promujących projekty powiązane z Gminnymi Programami Rewitalizacji. Preferencje dla projektów rewitalizacyjnych (tj. dedykowane kryteria wyboru projektów) przewidziane zostały w ramach następujących działań:

- Działanie 2.5. Poprawa jakości środowiska miejskiego (rekultywacja terenów zdegradowanych bądź zdewastowanych oraz remediacja terenów zanieczyszczonych, rozwój terenów zieleni

w miastach i ich obszarach funkcjonalnych, inwentaryzacja terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych).

- Działanie 8.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury (m.in. prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane przy obiektach i na obszarach zabytkowych i zespołach tych obiektów i w ich otoczeniu, rozbudowa, przebudowa i remont nie zabytkowej infrastruktury na cele działalności kulturalnej, edukacji artystycznej i archiwów, zakup trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej, ochrona i zachowanie zabytkowych ogrodów i parków, zabezpieczenie obiektów przed kradzieżą i zniszczeniem).

Projekty przewidziane do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Czermin dotyczące ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego (zarówno materialnego, jak i niematerialnego), rozwoju infrastruktury kulturalnej, a także wspierania aktywności kulturalnej mieszkańców mogą zostać wsparte w ramach różnego rodzaju **Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego**.

Program Dziedzictwo kulturowe (zasadniczym celem programu jest ochrona polskiego dziedzictwa kulturowego w kraju i za granicą, wspieranie działalności muzeów, jak również popularyzacja kultury ludowej). Projekty zaproponowane w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Czermin w szczególności mogą się ubiegać o dofinansowanie w ramach następujących priorytetów tego programu:

- Priorytet 1. Ochrona zabytków (głównym dążeniem priorytetu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, poprzez konserwację oraz rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych, a także ich udostępnianie na cele publiczne). W ramach tego priorytetu możliwe jest dofinansowanie prac konserwatorskich i restauratorskich bądź robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków. O wsparcie finansowe w ramach tego priorytetu mogą się ubiegać: osoby fizyczne, jednostki samorządu terytorialnego, a także inne jednostki organizacyjne, które są właścicielami lub też posiadaczami zabytków wpisanych do rejestru zabytków (bądź posiadają taki zabytek w trwałym zarządzie).

Program Rozwój infrastruktury kultury (zasadniczym celem programu jest wsparcie infrastruktury oraz poprawa funkcjonowania podmiotów prowadzących działalność kulturalną, domów kultury, jak również szkół i uczelni artystycznych). Projekty przewidziane do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Czermin w szczególności mogą ubiegać się o dofinansowanie w ramach poniższych priorytetów:

- Priorytet 1. Infrastruktura kultury (głównym celem priorytetu jest stworzenie optymalnych warunków dla prowadzenia działalności kulturalnej, poprzez rozbudowę oraz modernizację infrastruktury instytucji kultury, a także innych podmiotów prowadzących działalność w tym obszarze). W przypadku tego priorytetu możliwe jest dofinansowanie projektów dotyczących m.in. budowy, przebudowy i remontu infrastruktury służącej realizacji działalności kulturalnej, jak również zakup wyposażenia na potrzeby działalności kulturalnej. O wsparcie finansowe w ramach tego priorytetu mogą się ubiegać m.in. samorządowe instytucje kultury (z wyjątkiem domów i ośrodków kultury oraz centrów kultury i sztuki, a także bibliotek w skład których wchodzi powyższe instytucje), jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, jak również kościoły i związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne.

Program Edukacja (zasadniczym celem tego programu jest rozwijanie kreatywności oraz ekspresji twórczej, a także podnoszenie kompetencji artystycznych i medialnych społeczeństwa). Przedsięwzięcia zaproponowane w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Czermin mogą się ubiegać o wsparcie w szczególności w ramach priorytetu:

- Priorytet 1. Edukacja kulturalna (głównym dążeniem priorytetu jest rozwijanie kreatywności i ekspresji twórczej obywateli oraz wspieranie wydarzeń artystycznych adresowanych do dzieci i młodzieży). W ramach powyższego priorytetu możliwe jest dofinansowanie zadań edukacyjno-animacyjnych dla wszystkich grup wiekowych, jak również wydarzeń artystycznych dla dzieci i młodzieży do 18 roku życia.

Główne instrumenty finansowe dostępne dla projektów planowanych do rewitalizacji Gminy Czermin przez Gminę Czermin, JST, organizacje pozarządowe, przedsiębiorców i inwestorów prywatnych są następujące:

1. Fundusze strukturalne UE 2014-2020:
 - Instrumenty finansowe obszaru metropolitarnego,
 - Instrumenty finansowe obszaru rewitalizacji,
 - Instrumenty finansowe subregionów,
 - Lokalne grupy działania.
2. Mechanizmy finansowe UE i EOG:
 - Norweski mechanizm finansowy,
 - Szwajcarski mechanizm finansowy.
3. Fundusze dostępne bezpośrednio z Brukseli:
 - Programy wspólnotowe UE,
 - Program Junckera,
 - Instrumenty EBI,
 - Program COSME.
4. Instrumenty finansowe BGK.
5. Instrumenty finansowe NFOŚ i GW.
6. Krajowe środki publiczne.
7. Programy bilateralne.
8. Fundacje krajowe i zagraniczne.
9. Emisja obligacji komunalnych.
10. Partnerstwo Publiczno-Prywatne PPP
11. Koncesje.
12. Finansowanie społecznościowe CF/Crowdfunding.
13. Finansowanie hybrydowe.
14. Finansowanie krzyżowe.
15. Spółki celowe: komunalne i SPV.
16. Kredyty, pożyczki.
17. Gwarancje bankowe.

5.3. Powiązanie zadań podstawowych z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Czermin na lata 2014-2023.

W Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Czermin na lata 2014-2023, stanowiącej załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXXV/186/2014 Rady Gminy w Czermin z dnia 29 stycznia 2014 r. wynika, iż dochody ogółem w latach objętych Gminnym Programem Rewitalizacji wynosić będą:

Tabela 3. Dochody Gminy Czermin ogółem

Wyszczególnienie	Dochody ogółem [PLN]
2017	17 000 000,00
2018	17 000 000,00
2019	17 000 000,00
2020	17 000 000,00
2021	17 000 000,00
2022	17 000 000,00
2023	17 000 000,00

W tym okresie wydatki Gminy Czermin zostały określone na następującym poziomie:

Tabela 4. Wydatki Gminy Czermin ogółem

Wyszczególnienie	Wydatki ogółem [PLN]
2017	16 335 004,00
2018	16 335 004,00
2019	16 335 004,00
2020	16 335 004,00
2021	16 335 004,00
2022	16 335 004,00
2023	16 714 964,00

Tak równomierny poziom wydatków na przedsięwzięcia jest wynikiem stabilnej polityki finansowej Gminy Czermin, co z kolei w znacznym stopniu może przekładać się na dobrą gospodarność środków z dotacji z Funduszy Strukturalnych 2014-2020 lub innych dostępnych instrumentów finansowych.

W prognozowanym okresie gmina spłaca raty długu w wysokości:

Tabela 5. Kwota długu Gminy Czermin

Wyszczególnienie	Kwota długu [PLN]
2017	3 610 016,00
2018	2 945 020,00
2019	2 280 024,00
2020	1 615 028,00
2021	950 032,00
2022	285 036,00
2023	0,00

Podstawą finansowania projektów rewitalizacyjnych, które gmina Czermin będzie mogła realizować w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji jest jak najwyższy poziom dotacji z Funduszy Strukturalnych UE oraz realizacja części projektów w formule PPP, czy przy wykorzystaniu projektów hybrydowych, crossfinancingu, ewentualnie trybu koncesji, czy emisji obligacji komunalnych w systemie zamkniętym pod wybraną spółkę komunalną lub SPV.

Wszystkie zadania podstawowe muszą być wpisane do WPF i być z nią powiązane w latach ich realizacji i rozliczenia. Nie dotyczy to zadań, które mają charakter nie inwestycyjny, czyli związane są z tematyką społeczną.

ROZDZIAŁ VI

DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH

6.1. Analiza obecnej sytuacji Gminy Czermin

Gmina Czermin położona jest w północno-zachodniej części powiatu mieleckiego, należy do mniejszych obszarowo gmin województwa podkarpackiego. Zajmuje powierzchnię 80,32 km². Od północy Czermin graniczy z gminą Borowa, od południa z gminą Wadowice Górne, od wschodu z gminą Mielec, natomiast zachodnia granica gminy jest równocześnie granicą województwa podkarpackiego z województwem małopolskim.

Mapa 1. Położenie gminy Czermin na tle powiatu mieleckiego.

Źródło: <http://www.biuletyn.net/nt-bin/start.asp?podmiot=czermin/&strona=rejestr.asp&typ=menu&a=zobacz&id=60>

Na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Czermin dokonano analizy pozyskanych wskaźników, które pozostają w zgodzie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020³ Ministra Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r. oraz Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2016 r., w tym zakresie.

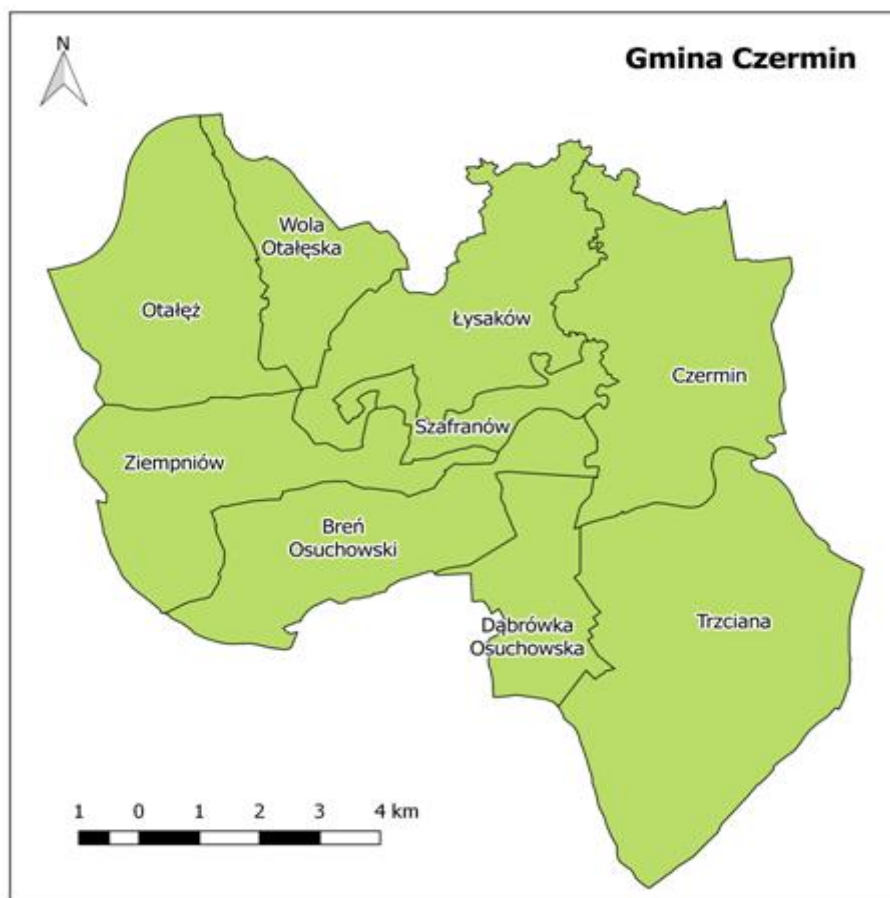
W celu przeprowadzenia analizy wykorzystano podział gminy na 9 sołectw:

³ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministra Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r. MR/H 2014-2020/20(2)08/2016

- Breń Osuchowski
- Czermin
- Dąbrówka Osuchowska
- Łysaków
- Otałęż
- Szafranów
- Trzciana
- Wola Otałęska
- Ziempiów

Mapa 2. Sołectwa wchodzące w skład gminy Czermin

Źródło: Opracowanie własne

Kwantyfikowalne i weryfikowalne dane, pozwalające zdiagnozować obszary problemowe na terenie gminy pozyskano z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Gminy w Czermin, Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Powiatowej Policji w Mielcu, Straży Miejskiej, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerminie i innych dostępnych źródeł.

6.2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych

Pogłębiona diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych dokonana została na potrzeby opracowania *Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czermin* stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 14/2017 Wójta Gminy Czermin z dnia 08.03.2017r umieszczonej na stronie internetowej Gminy Czermin. Konsultacje społeczne projektu diagnozy trwały w terminie od 09.03.2017 do 08.04.2017. W dniu 17 marca 2017 o godzinie 10:00 w Urzędzie Gminy odbyło się spotkanie dot. projektu diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru

zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Czermin. Tematyką spotkania była idea rewitalizacji, interesariusze rewitalizacji, partycypacja społeczna, metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz propozycje zadań inwestycyjnych i społecznych do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji.

Prezentacja projektu uchwały Rady Gminy w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z załącznikami: mapy zawierającej wskazanie granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, DIAGNOZY potwierdzającej spełnienie przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczenia.

W spotkaniu uczestniczyli: Radni, Sołtysi, Kierownicy JST, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, proboszczowie parafii, mieszkańcy.

Diagnoza oraz Analiza SWOT, pozwoliła na identyfikację negatywnych zjawisk występujące na terenie gminy Czermin.

Analizie podlegało występowanie negatywnych zjawisk w sferze: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno- funkcjonalnej i technicznej.

Negatywne zjawiska SPOŁECZNE:

1. Niezadowalająca pod względem ilościowym i jakościowym oferta miejsc pracy w stosunku do potrzeb.
2. Odpływ młodzieży (w szczególności wykształconej) do większych ośrodków miejskich.
3. Bezrobocie wśród młodych osób - skłaniające ich do wyjazdu z gminy.
4. Brak atrakcyjnych warunków do zatrudniania młodych ludzi - niskie kwalifikacje osób bezrobotnych.
5. Brak wsparcia w postaci doradztwa w zakresie rynku pracy i przedsiębiorczości.
6. Brak koordynacji w zakresie promocji gospodarczej i kompleksowej obsługi inwestora.
7. Stałe ubożenie społeczeństwa.
8. Obojętność społeczna.
9. Słabe dostosowanie oferty edukacyjnej do lokalnego rynku pracy.
10. Brak środków własnych gminy na organizowanie pozalekcyjnych form rozwijania zainteresowań i uzdolnień w szkołach.
11. Brak ogólnodostępnego centrum kultury
12. Mała ilość infrastruktury kulturalnej nierozwiązująca problemów spędzania czasu wolnego przez mieszkańców
13. Trudności związane z występującymi barierami społecznymi i architektonicznymi.
14. Niedostateczna dbałość o czystość i estetykę otoczenia.
15. Mała liczba miejsc, które spełniałyby w miejscowości funkcje integracyjne dla mieszkańców.
16. Mała liczba działań skierowanych do osób niepełnosprawnych.
17. Mała liczba działań skierowanych do osób młodych.

Negatywne zjawiska w sferze GOSPODARCZEJ:

1. Brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych pod rozwój i prowadzenie działalności gospodarczej
2. Brak zachęt inwestycyjnych dla inwestorów.
3. Spadek liczby przedsiębiorstw na terenie gminy.
4. Brak dużych podmiotów gospodarczych z kapitałem zewnętrznym, zapewniających miejsca pracy i rozwój infrastruktury.
5. Brak stref gospodarczo-usługowych.
6. Mała liczba inwestorów.

Negatywne zjawiska w sferze ŚRODOWISKOWEJ:

1. Niewykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy do jej rozwoju.
2. Wycinka lasów.
3. Zagrożenie powodziowe terenów, na których potencjalnie może rozwijać się infrastruktura turystyczno-rekreacyjna
4. Występujące zagrożenie powodziowe spowodowane niedrożnością rowów i przepustów.
5. Dominacja przestarzałego i nieefektywnego systemu grzewczego.
6. Niewystarczająca świadomość mieszkańców w zakresie racjonalnego wykorzystania energii i źródeł odnawialnych.
7. i 8. Zanieczyszczenie powietrza spowodowane wykorzystywaniem paliw konwencjonalnych do ogrzewania mieszkań.
9. Niski udział energii odnawialnej w bilansie energetycznym.

Negatywne zjawiska w sferze PRZESTRZENNO- FUNKCJONALNEJ i TECHNICZNEJ:

1. Brak przestrzeni do organizacji projektów kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych.
2. Niewystarczająca infrastruktura oświatowa, turystyczna, kulturalna i sportowa.
3. Mała ilość infrastruktury rekreacyjnej, gastronomicznej, noclegowej lub jej zły stan.
4. Niewystarczająca i nie w pełni gwarantująca zapotrzebowanie infrastruktura oświatowa na terenie gminy.
5. Brak żłobka w Czerminie.
6. Mała ilość infrastruktury kulturalnej nierozwiązująca problemów spędzania czasu wolnego przez mieszkańców.
7. Mała ilość infrastruktury turystycznej, co hamuje rozwój tego sektora.
8. Mała ilość infrastruktury rekreacyjnej lub jej zły stan na obszarze rewitalizowanym – niemożność rozwoju sektorów tzw. około rekreacyjnych np. gastronomia, baza noclegowa,
9. Niedostateczna infrastruktura sportowa.
10. Niedostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych.
11. Brak ścieżek rowerowych i pieszych.
12. Niezadawalający standard przestrzeni publicznej (centra wsi nie są zagospodarowane kompleksowo, tzn. brak odpowiednich połączeń komunikacyjnych z obiektami użyteczności publicznej i infrastruktury towarzyszącej, tj. brak parkingów, chodników, oświetlenia, małej architektury, zieleni urządzonej wokół budynków).
13. Nieprawidłowość i uciążliwość obecnego systemu komunikacyjnego w szczególności:
 - brak chodników przy drogach gminnych i powiatowych,
 - zły stan techniczny nawierzchni części dróg gminnych i powiatowych,
 - ograniczony komfort poruszania po drogach,
 - brak bezkolizyjnych przejść dla pieszych,
 - utrudniony dojazd do posesji,
 - brak progów zwalniających.
14. Słaby system komunikacji przewozów osobowych.

6.3. Wyniki badań ankietowych

W ramach prowadzonych prac nad opracowywaniem DIAGNOZY służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czermin zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz młodzieży szkoły gimnazjalnej.

Badania ankietowe wśród liderów opinii publicznej, mieszkańców i interesariuszy rewitalizacji prowadzone były w okresie od 11.01.2017r. do 06.02.2017 r.

„Ankieta oceny potrzeb realizacji określonych rodzajów działań związanych z rewitalizacją” dostępna była do pobrania na stronie internetowej Gminy Czermin.

Ankiety można było wypełnić on-line, wysłać pocztą, lub złożyć w sekretariacie Urzędu Gminy Czermin, 39-304 Czermin 140, do dnia 06.02.2017 r.

Badania przeprowadzane były także w formie wywiadów kwestionariuszowych wśród mieszkańców i interesariuszy rewitalizacji oraz wśród młodzieży gimnazjalnej.

Dobór próby badań ankietowych miał charakter reprezentatywny. W badaniach wzięło udział 297 osób, w tym młodzież wypełniła 115 ankiet.

Zostały przygotowane dwie odrębne analizy, przedstawione szczegółowo w „Diagnozie służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Czermin”

Pierwsza analiza dotyczy badań ankietowych przeprowadzonych wśród liderów opinii publicznej, mieszkańców i interesariuszy rewitalizacji dla „Ankiety oceny potrzeb realizacji określonych rodzajów działań związanych z rewitalizacją”, natomiast druga dla ankiet wypełnionych przez młodzież szkoły gimnazjalnej gminy Czermin.

Podsumowanie wyników badań ankietowych:

Zdecydowana większość mieszkańców (98%) widzi potrzebę wprowadzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czermin na lata 2017-2023.

Na pytanie, który obszar powinien zostać poddany procesowi rewitalizacji, największa liczba ankietowanych (29%) wskazała Otałęż, jako dzielnicę turystyczną, miejsce wypoczynku, a zarazem potencjał rozwojowy całej gminy. Kolejnym obszarem wskazanym przez ankietowanych (26%) – był Czermin jako wizytówka całej gminy. Analiza wskaźnikowa, na podstawie której wyznaczono obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji, w dużej mierze zgodziła się z głosami mieszkańców. Zarówno w Otałęży, jak i w Czerminie wyznaczono obszar rewitalizacji oraz przewidziano zadania inwestycyjne. Również sporo głosów zebrało sołectwo Trzciana 14% - w którym zostaną też podjęte działania rewitalizacyjne. Pozostałe sołectwa dostały mniej niż 10% głosów przez ankietowanych.

Jako najważniejszy **powód zdegradowania danego obszaru** gminy Czermin wymieniono słabo rozwiniętą bazę turystyczną i rekreacyjno-wypoczynkową (19% ankietowanych). Odpowiedzią na tę potrzebę mieszkańców ma być inwestycja, polegająca np. na budowa Centrum Kultury i Rekreacji w Otałęży, budowa Centrum Kultury Gminy Czermin, czy nawet organizacja lokalnych imprez, które ściągają turystów. 14% ankietowanych wybrało odpowiedź – „słaba kondycja lokalnych przedsiębiorców”

Ponadto do najczęściej wymienianych, przez mieszkańców, punktów uznawanych za konieczne do poddania procesowi rewitalizacji było: zagospodarowanie miejsca wokół zalewu, oczyszczalnia ścieków, budowa placów zabaw dla najmłodszych mieszkańców oraz boisk sportowych. Renowacja zabytków np. Kościół w Czerminie.

Problemy ekonomiczne, które ankietowani chcą rozwiązać w procesie rewitalizacji to w pierwszej kolejności brak lub zbyt mała ilość połączeń komunikacyjnych z innymi ośrodkami (20%). Brak wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw – taka odpowiedź stanowiła 16% a brak lub słaba jakość terenów inwestycyjnych – to 14%.

Ponad inne problemy na jakie ankietowani zwrócili uwagę to:

- brak weekendowego połączenia komunikacyjnego
- konieczna kanalizacja sołectw
- kontrola segregacji śmieci
- zła gospodarka ściekami
- poprawa oferty edukacyjnej
- edukacja dla wszystkich grup wiekowych

Do najważniejszych **problemów społecznych** wskazywanych przez ankietowanych do rozwiązania należy emigracja z gminy młodych i dobrze wykształconych osób (21%) oraz alkoholizm (17%). Kolejno ankietowani wskazali na problemy związane z utrudnionym dostępem społeczeństwa do dobrych szkół, chuligaństwem i wandalizmem oraz bezrobociem i biedą.

Wśród innych problemów wskazane zostały:

- degradacja szkół podstawowych
- zwiększenie dochodowości gospodarstw rolnych poprzez rozwój form produkcji
- pomoc rodzinom niewydolnym
- wyrównanie szans edukacyjnych dla uczniów z terenów wiejskich
- nowoczesne rozwiązania architektoniczne
- edukacja dla wszystkich grup wiekowych
- brak odpowiednich warunków do nauki młodzieży z rodzin biednych lub dysfunkcyjnych
- pomoc rodzinom o niskich dochodach i niewydolnych wychowawczo

Za najważniejszy **problem do rozwiązania związany z jakością życia**, ankietowani wskazali brak terenów zielonych i spacerowych, boisk, placów zabaw (16%) oraz brak instytucji, organizacji integrujących mieszkańców danych sołectw (16%).

Kolejno podkreślono problemy związane z brakiem ścieżek rowerowych (14%) oraz brak lub słaba aktywność ośrodków kulturalno - rekreacyjnych i sportowych w okolicy miejsca zamieszkania (12%) i słaba samoorganizacja społeczna i współpraca między mieszkańcami a władzami publicznymi (12%). Jako inne problemy związane z jakością życia respondenci wskazali:

- niska estetyka otoczenia – niska jakość
- brak infrastruktury technicznej
- urządzeń małej architektury
- brak dostępu do nowoczesnej edukacji
- nierówne szanse edukacyjne dla ludzi mieszkających na wsi
- brak wsparcia dla najuboższych
- brak chodników
- mało parkingów
- brak ścieżek rowerowych
- brak żłobka
- konieczność modernizacji oraz budowę nowych dróg.

Poniższa tabela, ukazuje zbiorczy wynik badania ankietowego w odpowiedzi na pytanie:

Jak ocenia Pan/Pani elementy wpływające na warunki życia mieszkańców miasta, gminy?

Oceniając elementy wpływające na warunki życia mieszkańców w skali od 1 do 5 gdzie, 1 to bardzo źle, a 5 to bardzo dobrze ankietowani ocenili poszczególne sfery.

SFERA SPOŁECZNA		Średnia ocena
1	Sytuacja na rynku pracy	2,57
2	Dochody uzyskiwane przez mieszkańców	2,73
3	Aktywność i zaangażowanie mieszkańców w sprawy lokalne	2,45
4	Poziom edukacji i oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach podstawowych oraz gimnazjach	2,52

5	Poziom edukacji i oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach ponadgimnazjalnych	2,57
6	Dostępność opieki żłobkowej	2,11
7	Dostępność opieki przedszkolnej	2,96
8	Dostępność i zróżnicowanie oferty kulturalnej i spędzania czasu wolnego	2,22
9	Bezpieczeństwo publiczne	3,57
10	Funkcjonowanie systemu pomocy społecznej w mieście, gminie	3,55
SFERA GOSPODARCZA		Średnia ocena
1	Przedsiębiorczość mieszkańców	2,65
2	Dostępność do handlu i usług na terenie miasta, gminy	2,51
3	System wsparcia mikro i małej przedsiębiorczości na terenie miasta, gminy	2,49
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA, TECHNICZNA I ŚRODOWISKOWA		Średnia ocena
1	Dostępność i stan infrastruktury technicznej: drogowej, wodociągowej, kanalizacyjnej itd.	2,43
2	Zagospodarowanie i estetyka przestrzeni publicznych	2,47
3	Baza sportowa i rekreacyjno-wypoczynkowa	1,87
4	Baza kulturalno-oświatowa	2,26
5	Baza edukacyjna	2,59
6	Zagospodarowanie i wykorzystanie zabytków	2,15
7	Stan środowiska naturalnego i zanieczyszczenia powietrza	3,02

Najwyżej w sferze społecznej oceniono bezpieczeństwo w gminie. Najniżej oceniono dostęp opieki żłobkowej. Odpowiedzią na te potrzeby mieszkańców będzie inwestycja - powstanie takiej placówki w Czerminie. W sferze gospodarczej najwyżej oceniono przedsiębiorczość mieszkańców a bardzo nisko system wsparcia mikro i małej przedsiębiorczości na terenie gminy. Sfera przestrzenno-funkcjonalna, techniczna i środowiskowa została oceniona najwyżej w zakresie bazy edukacyjnej. Najniżej oceniono zaś bazę sportową i rekreacyjno-wypoczynkową.

Młodzież ankietowana wielokrotnie zaznaczała potrzebę poszerzenia oferty spędzania wolnego czasu. Wśród ankietowanej młodzieży często pojawiającymi się odpowiedziami były marzenia:

- o gminie spokojnej, bardziej rozwiniętej, czystej, otwartej i przyjaznej dla wszystkich oraz pomagającej potrzebującym
- o gminie dbającej o tradycje kulturowe
- o gminie organizującej więcej imprez plenerowych np. festynów
- o gminie otwartej dla młodzieży
- o gminie nowoczesnej z podstawowymi atrakcjami na spędzanie wolnego czasu - kino, basen
- o gminie, która ma bardzo dobre połączenia komunikacyjne z innymi większymi miejscowościami.
- o gminie rekreacyjnej z ścieżkami rowerowymi

Najważniejsze problemy do rozwiązania w gminie Czermin podane przez młodzież i które koniecznie trzeba rozwiązać to

- brak nowych miejsc pracy
- brak nowych lokalnych firm
- brak placów zabaw dla najmłodszych mieszkańców
- powstanie klubów dla młodzieży
- mało przejść dla pieszych
- brak kina, basenu
- więcej imprez kulturalnych

6.4. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji

Analiza SWOT jest techniką analityczną polegającą na identyfikacji czynników strategicznych. Analiza pozwala określić mocne, słabe strony prowadzonych działań oraz ich szans i zagrożeń w sferze społecznej, środowiskowej, gospodarczej oraz przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Przeprowadzając taką analizę, należy postawić diagnozę związaną ze wszystkim elementami, które mogą mieć wpływ na każdy z badanych dwóch obszarów rewitalizacji. Ze względu na występujące duże podobieństwa na obszarach rewitalizacji, potencjały jak i zagrożenia oraz analiza SWOT została opracowana i przygotowana do całego obszaru rewitalizacji. Obszar rewitalizacji cechuje jednorodność, co pokazuje zestaw problemów występujących na obszarze rewitalizacji. Analiza SWOT została opracowana i przygotowana w efekcie do całego obszaru rewitalizacji.

STRENGTHS (mocne strony obszaru rewitalizacji, które należy wykorzystać będą sprzyjać jego rozwojowi, a w chwili obecnej pozytywnie wyróżniające te tereny w otoczeniu; są przewagą w stosunku do „konkurencji”).

WEAKNESSES (słabe strony, których nie wyeliminowanie bądź nie zniwelowanie siły ich oddziaływania będzie hamować rozwój nawet całej gminy; mogą nimi być: brak wystarczających kwalifikacji, podziału zadań, złej organizacji pracy lub brak innych zasobów).

OPPORTUNITIES (szanse – uwarunkowania, które przy umiejętnym wykorzystaniu mogą wpływać pozytywnie na poprawę obecnej, kryzysowej sytuacji obszaru rewitalizacji).

THREATS (zagrożenia – czynniki obecnie nie paraliżujące funkcjonowania, ale mogące być zagrożeniem w przyszłości dla nawet całej gminy).

STRENGTHS	SILNE STRONY	Atuty	Zasoby obszary rewitalizacji
WEAKNESSES	SŁABE STRONY	Wady/Słabości	Zasoby obszaru rewitalizacji
OPPORTUNITIES	SZANSE	Okazje/Możliwości	Otoczenie obszaru rewitalizacji
THREATS	ZAGROŻENIA	Trudności	Otoczenie obszaru rewitalizacji

Pierwszym elementem analizy SWOT jest ocena zasobów obszaru rewitalizacji, która pozwala na identyfikację jego mocnych i słabych stron. Ważnym aspektem tego typu analizy jest określenie zasobów charakterystycznych dla danego obszaru.

Poznanie szans i zagrożeń płynących z otoczenia stanowi drugi etap analizy SWOT. Późniejsza ich konfrontacja z wynikami zasobów danego obszaru prowadzi do określenia kierunków rozwoju. Analizę SWOT najlepiej przeprowadzić strukturalnie, analizując poszczególne czynniki mające kluczowe znaczenie dla rozwoju terenów kryzysowych.

Identyfikacja problemów w sferze środowiskowej, przestrzenno-technicznej, gospodarczej i społecznej.

Tabela 6. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji

ANALIZA SWOT - SFERA ŚRODOWISKOWA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Potencjał wewnętrzny	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wolne tereny pod agroturystykę, turystykę zorganizowaną i indywidualną ➤ zalew w Otałęży ➤ teren o korzystnych warunkach klimatycznych i biologicznych ➤ bogactwo naturalne gminy ➤ korzystne warunki klimatyczne do rozwoju gospodarki rolnej ➤ zasoby przyrodnicze o dużej wartości ➤ własna oczyszczalnia ścieków ➤ prowadzenie zalesienia równoległe ➤ z zadaniami prowadzącymi do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów i poprawy struktury wiekowej drzewostanów ➤ prowadzenie działań zalesiania leżących odłogiem oraz słabych bonitacyjnie użytków rolnych ➤ położenie w bliskiej odległości od centrum regionu - Mielca ➤ bliskość SSE oraz Mieleckiego Parku Przemysłowego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ niewystarczająca promocja walorów gminy ➤ brak tradycji korzystania z istniejących walorów środowiskowych ➤ degradacja środowiska związana z działalnością człowieka ➤ niedostatecznie wykorzystany potencjał zalewu w Otałęży ➤ nieefektywna promocja gminy, jako ośrodka turystycznego. ➤ brak dobrej i taniej gastronomii ➤ brak bazy noclegowej na wysokim poziomie ➤ niedostateczna ilość ścieżek rowerowych ➤ brak programu selektywnej zbiórki odpadów ➤ odpady azbestowe ➤ niewystarczająca liczba gminnych punktów zbierania odpadów
SZANSE	ZAGROŻENIA
Czynniki zewnętrzne	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wykorzystanie bogactwa środowiska naturalnego dla celów turystycznych, szczególnie wokół zalewu w Otałęży ➤ promowanie Otałęży jako miejsca czystego ekologicznie ➤ promowanie Otałęży jako miejsca wypoczynku weekendowego ➤ wypromowanie gospodarstw agroturystycznych ➤ wzrost zainteresowania wypoczynkiem na wsi ➤ wzrost zainteresowania mieszkańców miasta Mielec zamieszkaniem na terenach korzystnych ekologicznie ➤ wzrost zainteresowania aktywnym 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ niska świadomość ekologiczna, ➤ postępująca degradacja środowiska, ➤ słabe tempo wprowadzania segregacji odpadów komunalnych ➤ pogarszająca się jakość środowiska naturalnego ➤ brak tradycji korzystania z istniejących walorów ➤ brak skutecznej egzekucji prawa w zakresie ochrony środowiska

<p>wypoczynkiem i agroturystyką</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ rozwinięcie ścieżek rowerowych 	
ANALIZA SWOT – SFERA PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA I TECHNICZNA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Potencjał wewnętrzny	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ dobrze rozwinięta sieć dróg ➤ dobra sieć połączeń komunikacyjnych ➤ dobrze rozwinięta oferta miejsc do parkowania ➤ własna oczyszczalnia ścieków ➤ obiekty zabytkowe Czermin - Kościół ➤ znaczne rezerwy terenów budowlanych ➤ wolne tereny pod nieuciążliwy przemysł, turystykę zorganizowaną, agroturystykę i turystykę indywidualną ➤ dobrze rozwinięta sieć energetyczna, telefoniczna i gazowa ➤ wysoki stopień zwodociągowania ➤ wystarczające zasoby wodne ujęć wody ➤ znaczne rezerwy terenów budowlanych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zły stan dróg publicznych. ➤ słabe oznaczenie informacyjne dróg ➤ zły stan niektórych budynków użyteczności publicznej ➤ zły stan techniczny niektórych zabytków ➤ brak szkół ponad gimnazjalnych ➤ brak całkowitego skanalizowania ➤ brak aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego
SZANSE	ZAGROŻENIA
Czynniki zewnętrzne	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacja istniejącej infrastruktury oraz realizacja nowych przedsięwzięć- zwłaszcza w zakresie kanalizacji i komunikacji (drogi i chodniki) ➤ Wsparcie ze strony władz wojewódzkich ➤ Korzystna struktura własności ➤ Korzystne warunki dla MŚP ➤ większe nakłady finansowe dla instytucji kultury ➤ dofinansowanie infrastruktury sportowej ➤ rozwój bazy turystyczno -rekreacyjnej ➤ zwiększenie dostępności do boisk sportowych ➤ budowa ogólnodostępnych obiektów sportowych ➤ rozwój i poprawa stanu infrastruktury drogowej i pieszej ➤ możliwość pozyskiwania funduszy na remont i modernizację budynków ze środków pomocowych Unii Europejskiej ➤ podniesienie walorów estetycznych obiektów zabytkowych np. Kościół w wyniku procesów 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ograniczenie poziomu wydatków na inwestycje w kolejnych latach ➤ brak środków na współfinansowanie inwestycji uzyskujących wsparcie z innych źródeł ➤ postępująca degradacja obiektów ➤ mała zdolność do współdziałania operatorów branż turystyczno-rekreacyjnych ➤ niewystarczająca infrastruktura dla działań kulturalnych ➤ dominująca rola miasta Mielec jako miejsca imprez i promocji kulturalnych dla mieszkańców gminy ➤ ograniczenie poziomu wydatków na inwestycje w kolejnych latach ➤ brak środków na współfinansowanie inwestycji uzyskujących wsparcie z innych źródeł ➤ małe zainteresowanie za strony władz wojewódzkich

<p>rewitalizacyjnych w Czerminie</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ możliwość adaptacji obszarów do nowych funkcji w ramach procesu rewitalizacji (m.in. poprzez rozwój przestrzeni publicznych wokół zalewu) ➤ tworzenie warunków przestrzenno – technicznych do organizowania aktywnego wypoczynku dla rodzin 	
---	--

ANALIZA SWOT – SFERA GOSPODARCZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Potencjał wewnętrzny	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ tradycja i duże doświadczenie w rolnictwie ➤ rozwój form produkcji rolnej ekologicznej ze względu na dobry rodzaj gleb i wolne tereny pod inwestycje ➤ możliwość prowadzenia ekologicznych upraw ➤ obszary o dużym potencjale turystycznym ➤ dobry potencjał dla rozwoju różnych form turystyki i związanych z nią usług – tereny leśne ➤ przedsiębiorczość, pracowitość i aktywność mieszkańców – duże zasoby siły roboczej ➤ przewaga przedsiębiorstw prywatnych wspieranych przychylną działalnością władz gminnych i instytucji lokalnych (najwięcej w Czerminie) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ słaba infrastruktura turystyczna ➤ niedostateczna ilość wytyczonych szlaków i ścieżek turystycznych ➤ brak bazy noclegowej na wysokim poziomie ➤ brak dobrej i taniej gastronomii ➤ brak funduszy ➤ niski poziom dochodu gminy w przeliczeniu na mieszkańca ➤ gleby orne (większość kl.3 i 4) ➤ brak gleb ornich kl.1 ➤ mała powierzchnia gospodarstw – struktura gospodarstw rolnych, duże rozdrobnienie ➤ niewystarczająco rozwinięta sieć usług rolniczych ➤ słaba promocja produktów rolnych
SZANSE	ZAGROŻENIA
Czynniki zewnętrzne	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wypromowanie gospodarstw agroturystycznych ➤ wzrost zainteresowania aktywnym wypoczynkiem i agroturystyką ➤ wzrastająca umiejętność poszukiwania pozabudżetowych źródeł wspierania inwestycji gminnych ➤ współpraca z miastem, powiatem i województwem ➤ organizowane kursy kwalifikacji rolniczej ➤ rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego ➤ korzystne warunki glebowo-klimatyczne do rozwijania produkcji żywności ekologicznej ➤ wzrost zainteresowania zdrową żywnością ➤ wykorzystanie położenia w regionie, do 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ brak tradycji korzystania z istniejących walorów obszarów kryzysowych ➤ niestabilny i skomplikowany system prawny, szczególnie podatkowy ➤ słaba i zbiurokratyzowana polityka kredytowa dla przedsiębiorstw i rolnictwa ➤ wysokie koszty scalania gruntów ➤ niezadawalająca rolników polityka rolna państwa ➤ konkurencyjność towarów z Unii Europejskiej w kontekście jej rozszerzenia i likwidacji barier celnych ➤ brak znaczących inwestycji w sektorze rolno-spożywczym potrzebnych do zwiększania produkcji i konkurencyjności

<p>którego skierowana będzie duża ilość środków pomocniczych</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wysoki poziom konkurencyjności przedsiębiorców z innych gmin ➤ niestabilna polityka cenowa produktów rolnych ➤ ryzyko w podejmowaniu działalności gospodarczej ➤ ograniczona wiedza i skomplikowana procedura pozyskiwania środków z UE
ANALIZA SWOT – SFERA SPOŁECZNA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Potencjał wewnętrzny	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wysoko wykwalifikowana kadra nauczycielska ➤ dobrze przygotowana kadra pomocy socjalnej ➤ dobrze rozwinięta sieć placówek wychowania przedszkolnego ➤ dobrze rozwinięta i funkcjonująca sieć szkół podstawowych i gimnazjalnych ➤ dobre wyposażenie szkół ➤ dobra podstawowa opieka zdrowotna ➤ dobrze rozwinięta sieć placówek usługowo-handlowych ➤ inwestowanie rodziców w rozwój i wykształcenie dziecka ➤ silne poczucie tożsamości lokalnej ➤ dodatni bilans migracyjny ➤ aktywne postawy mieszkańców ➤ dobry klimat społeczny do rozwoju wolontariatu, organizacji pozarządowych inicjatyw obywatelskich ➤ aktywnie działające Koło Gospodyń Wiejskich ➤ liczne obiekty zabytkowe 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ brak na terenie gminy placówek opiekuńczo-wychowawczej ➤ nieadekwatna do potrzeb liczba zatrudnionych pracowników pomocy społecznej ➤ brak żłobków ➤ wysoki odsetek zatrudnienia w rolnictwie ➤ niekorzystna struktura wykształcenia ➤ wysokie bezrobocie długotrwałe zarówno wśród mężczyzn, kobiet i ludzi młodych ➤ występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia ➤ niska dostępność dokształcania ustawicznego na obszarach wiejskich ➤ niski poziom wykształcenia bezrobotnych długotrwałe ➤ brak szkolnictwa ponadpodstawowego ➤ emigracja młodych i utalentowanych mieszkańców do większych aglomeracji ➤ brak instytucji, organizacji integrujących mieszkańców danych sołectw ➤ brak odpowiedniej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży na znacznej części obszarów ➤ brak miejsc i propozycji atrakcyjnego spędzania wolnego czasu zarówno dla młodzieży jak i osób starszych ➤ brak kina i basenu ➤ niewystarczająca oferta zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
SZANSE	ZAGROŻENIA
Czynniki zewnętrzne	

<ul style="list-style-type: none">➤ rozbudowa i modernizacja bazy sportowo-rekreacyjnej➤ wykorzystanie położenia w regionie, do którego skierowana będzie duża ilość środków pomocowych➤ rozbudowa i modernizacja funkcjonującej infrastruktury kulturalnej np. budowa centrum kultury➤ utrzymanie wysokiego poziomu cyklicznych imprez kulturalnych np. święto plonów, przegląd wieńca dożynkowego➤ promocja walorów kulturowych➤ zwiększenie dotacji na szkolenie młodych rolników➤ programy pomocowe Unii Europejskiej na rozwój zasobów ludzkich	<ul style="list-style-type: none">➤ degradacja posiadanych zasobów➤ niskie nakłady finansowe na modernizację obecnej bazy➤ powiększające się różnice w dochodach ludności➤ niekonsekwentna polityka państwa wobec terenów wiejskich➤ brak środków na remonty, modernizację i budowę nowych budynków użyteczności publicznej➤ migracja młodych ludzi – wyludnianie się wsi➤ niski poziom integracji społecznej
--	---

ROZDZIAŁ VII

DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

7.1. Charakterystyka obszaru kryzysowego

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji obszarem zdegradowanym określa się taki obszar, który znajduje się w zapaści z powodu intensyfikacji negatywnych zjawisk społecznych, w tym w szczególności zjawisk takich jak bezrobocie, obciążenie demograficzne, przestępczość, niski poziom kapitału społecznego, a także niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto obszar zdegradowany musi charakteryzować się występowaniem na nim co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych.

Delimitację obszaru zdegradowanego oparto na podstawie obiektywnych mierników określających stopień w jakim dane zjawisko negatywne obciąża określony obszar.

Dane statystyczne jakie posłużyły do obliczenia poszczególnych wskaźników pochodzą z oficjalnych źródeł co zapewnia ich wiarygodność i pełną weryfikowalność.

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego w oparciu o zebrane dane statystyczne określono następujące mierniki:

Wskaźniki obciążenia społecznego:

- wskaźnik stopy bezrobocia,
- wskaźnik obciążenia demograficznego,
- wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej,
- wskaźnik poziomu przestępczości i wykroczeń,
- wskaźnik liczby organizacji pozarządowych na 1 000 mieszkańców,
- wskaźnik poziomu uczestnictwa w życiu publicznym,

Wskaźniki sfery gospodarczej:

- wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszkańców,

Wskaźniki sfery technicznej:

- wskaźnik odsetka oświetlonych dróg publicznych
- wskaźnik odsetka dróg gminnych wymagających remontu
- wskaźnik odsetka budynków mieszkalnych przyłączonych do sieci wodociągowej
- wskaźnik odsetka budynków mieszkalnych przyłączonych do sieci kanalizacyjnej lub przydomowych oczyszczalni
- wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej na 100 mieszkańców,
- wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej wymagającej remontu i modernizacji,
- wskaźnik odsetka obiektów zabytkowych wymagająca remontu i modernizacji

Wskaźniki sfery środowiskowej:

- wskaźnik odsetka terenów zgodnie z MZPZ
- wskaźnik odsetka terenów przemysłowych

Wskaźniki zostały skalkulowane w taki sposób, aby możliwe było rozróżnienie intensywności nasilenia danego zjawiska negatywnego. W celu zapewnienia porównywalności poszczególnych wskaźników dokonano ich standaryzacji. Standaryzacja jest rodzajem normalizacji zmiennej losowej, w wyniku której zmienna uzyskuje średnią wartość oczekiwaną zero i odchylenie standardowe jeden (w dalszej części analizy podajemy zastosowane przez nas wzory). Należy

podkreślić, że wartości dodatnie zidentyfikowanych wskaźników oznaczają sytuację negatywną, natomiast ujemne sytuację pozytywną. Dodatkowo zróżnicowanie wartości danego wskaźnika wystandaryzowanego odzwierciedla odpowiednia wizualizacja. W celu prawidłowego zsumowania, w przypadku wskaźników o charakterze pozytywnym (tj. takich w przypadku, których ich wysoka wartość jest korzystna z punktu widzenia ocenianego zjawiska) - nadano im wartość ujemną mnożąc przez - 1. Im wyższa wartość wskaźnika tym bardziej niekorzystna jest sytuacja na analizowanym obszarze gminy. Wartości ujemne oznaczają sytuację korzystną.

Wzory zastosowane w analizie:

Wzór na standaryzację wskaźników:

$$Z = \frac{x - \mu}{\sigma},$$

gdzie x oznacza obserwowaną zmienną, μ oznacza wartość oczekiwaną (średnią dla obserwowanej populacji zmiennych) oraz σ oznacza odchylenie standardowe populacji.

Wzór na obliczanie odchylenia standardowego populacji:

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (X - \bar{\mu})^2}{N}},$$

gdzie $\bar{\mu}$ oznacza wartość oczekiwaną, X oznacza kolejną obserwację w populacji oraz N liczbę osób w populacji.

Wskaźniki delimitacyjne zostały zakwalifikowane do czterech kategorii.

Z punktu widzenia delimitacji obszarów zdegradowanych najważniejsze są wskaźniki z grupy wskaźników obciążenia społecznego, na które składają się miary określające: stopę bezrobocia, poziom obciążenia demograficznego oraz poziom przestępczości. Pozostałe kategorie wskaźników tj. wskaźniki poziomu kapitału społecznego, wskaźniki prowadzenia działalności gospodarczej oraz wskaźniki sfery technicznej miały znaczenie pomocnicze w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych. Dla ww. kategorii obliczono wskaźniki sumaryczne będące prostą sumą wartości wskaźników wchodzących w każdą z głównych kategorii. Finalnie na bazie sumarycznych wskaźników obliczonych dla poszczególnych kategorii wskaźników obliczono jeden całkowity wskaźnik sumaryczny.

W ramach wskaźnika sumarycznego, sumarycznemu wskaźnikowi obciążenia społecznego nadano wagę równą 0,7; natomiast wskaźnikowi poziomu kapitału społecznego, wskaźnikowi sfery technicznej i środowiskowej nadano wagi równe 0,10. Zastosowanie takiej metodologii gwarantuje, że obszary charakteryzujące się wysoką wartością wskaźnika sumarycznego będą jednocześnie tymi obszarami, na terenie których występuje duże nasilenie negatywnych zjawisk społecznych

Tabela 7. Zestawienie wskaźników delimitacyjnych

Lp.	Jednostka terytorialna	Liczba ludności	WSKAŹNIKI OBCIĄŻENIA SPOŁECZNEGO						Sumaryczny wskaźnik obciążenia społecznego	WSKAŹNIK PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	WSKAŹNIKI SFERY TECHNICZNEJ							Sumaryczny wskaźnik sfery technicznej	WSKAŹNIKI SFERY ŚRODOWISKOWEJ		Sumaryczny wskaźnik sfery środowiskowej	Wskaźnik sumaryczny (Całkowity)
			Wystandaryzowany wskaźnik dla stopy bezrobocia	Wystandaryzowany wskaźnik obciążenia demograficznego	Wystandaryzowany wskaźnik ilości osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w 2016	Wystandaryzowany wskaźnik liczby przestępstw na 1000 mieszkańców (2016 r.)	Wystandaryzowany wskaźnik liczby fundacji na 1000 mieszkańców	Wystandaryzowany wskaźnik uczestnictwa w życiu publicznym			Wystandaryzowany wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszkańców	Wystandaryzowany wskaźnik odsetka oświetlonych dróg publicznych	Wystandaryzowany wskaźnik odsetka dróg gminnych wymagających remontu	Wystandaryzowany wskaźnik odsetka budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej	Wystandaryzowany wskaźnik odsetka budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnych lub przydomowych oczyszczalni	Wystandaryzowany wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej na 100 mieszkańców	Wystandaryzowany wskaźnik odsetka budynków użyteczności publicznej wymagająca remontu i modernizacji		Wystandaryzowany wskaźnik odsetka obiektów zabytkowych wymagająca remontu i modernizacji	Wystandaryzowany wskaźnik odsetka terenów zgodnie z MZZP		
1	BRZEŃ OSUCHOWSKI	530	0,67	1,99	0,15	2,56	-2,01	-0,59	2,77	0,35	2,23	-1,11	0,58	0,93	-0,54	-0,34	-1,59	0,16	-0,49	0,66	0,18	2,01
2	CZERMIN	1966	0,77	-0,91	-1,05	-0,63	0,50	-1,34	-2,65	-1,49	-0,69	1,62	-1,36	-1,06	-1,68	-0,34	1,59	-1,92	2,70	0,61	3,31	-1,87
3	DĄBRÓWKA OSUCHOWSKA	435	-2,15	0,00	0,03	-0,03	-0,36	0,86	-1,66	2,19	-1,10	-1,11	-0,43	1,08	0,12	0,39	-1,59	-2,64	-0,49	-0,84	-1,33	-1,34
4	ŁYSAKÓW	844	-0,27	0,80	-0,09	-0,34	0,88	1,47	2,45	0,79	0,53	0,66	0,19	0,90	1,44	0,39	-1,59	2,52	-0,49	-0,73	-1,22	1,92
5	OTALÉŻ	722	-0,12	0,89	-0,76	-0,10	-0,89	0,10	-0,88	0,07	-0,37	-1,41	0,10	-1,42	1,20	0,39	-1,59	-3,11	-0,49	2,13	1,65	-0,76
6	SZAFRANÓW	267	-0,97	-0,15	-1,39	1,66	-1,98	-1,55	-4,37	0,51	-0,02	0,07	-0,45	0,94	0,66	-1,81	-1,59	-2,20	-0,49	0,86	0,37	-3,19
7	TRZCIANA	1348	-0,25	0,18	1,78	-0,43	0,55	0,82	2,64	-0,23	-1,09	-0,01	1,62	0,91	0,66	0,83	-1,59	1,33	-0,49	-0,78	-1,26	1,83
8	WOLA OTALĘSKA	436	-1,36	-1,69	-0,44	0,32	-0,36	0,06	-3,47	1,52	0,42	-0,41	1,89	-0,93	1,50	-1,81	-1,59	-0,93	-0,49	-0,64	-1,12	-2,48
9	ZIEMPIŃÓW	543	1,07	0,34	1,42	0,47	0,15	0,98	4,42	1,08	-0,82	1,16	-0,65	1,02	-0,42	1,12	-1,59	-0,19	-0,49	-0,82	-1,31	3,06
GMINA CZERMIN		7091																				

Źródło: Opracowanie własne

Szczegółową analizę wraz z opisem każdego wskaźnika przeprowadzono w *Diagnozie służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czermin*. Poniżej przedstawiamy podsumowanie tej analizy.

Obszarami cechującymi się największym natężeniem zjawisk kryzysowych zidentyfikowanych w poszczególnych sferach są w:

➤ sferze społecznej:

Ziempniów – wartość sumarycznego wskaźnika obciążenia społecznego: 4,42

Breń Osuchowski – wartość sumarycznego wskaźnika obciążenia społecznego: 2,77

Trzciana – wartość sumarycznego wskaźnika obciążenia społecznego: 2,64

Łysaków – wartość sumarycznego wskaźnika obciążenia społecznego: 2,45

➤ sferze gospodarczej:

Dąbrówka Osuchowska – wartość sumarycznego wskaźnika obciążenia społecznego: 2,19

Wola Otałęska – wartość sumarycznego wskaźnika obciążenia społecznego: 1,52

Ziempniów – wartość sumarycznego wskaźnika obciążenia społecznego: 1,08

➤ sferze technicznej:

Łysaków – wartość sumarycznego wskaźnika sfery technicznej: 2,52

Trzciana – wartość sumarycznego wskaźnika sfery technicznej: 1,33

Breń Osuchowski – wartość sumarycznego wskaźnika sfery technicznej: 0,16

➤ sferze środowiskowej:

Czermin – wartość sumarycznego wskaźnika sfery środowiskowej: 3,31

Otałęż – wartość sumarycznego wskaźnika sfery środowiskowej: 1,65

Wola Otałęska – wartość sumarycznego wskaźnika sfery środowiskowej: -1,12

Z przeprowadzonych analiz wynika, że za obszary zdegradowane wymagające rewitalizacji należy uznać poniżej wyszczególnione dwa podobszary. Obszary te charakteryzuje duże natężenie negatywnych zjawisk społecznych i z tej przyczyny wymagają dodatkowego wsparcia. Są to sołectwa Otałęż w połączeniu z Wolą Otałęską oraz Czermin. Do obszaru rewitalizacji wyznaczono tylko te części sołectwa, na których ma sens przeprowadzić zadania rewitalizacyjne ze względu np. możliwe do zagospodarowania tereny turystyczne wokół zalewu, lub ze względu na tereny częstego odwiedzania przez mieszkańców czy turystów np. centrum Czermina.

Natomiast obszar do rewitalizacji cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art.9 ust.1 ustawy o rewitalizacji, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się obszary:

Podobszar I – część Otałęży i Woli Otałęskiej – obszar o dużym potencjale dla rozwoju turystyki i pomimo iż sołectwo z punktu widzenia analizy wskaźnikowej nie wydaje się być obszarem kryzysowym, mieszkańcy w przeprowadzonych badaniach ankietowych bardzo często wskazywali na potrzebę realizacji działań rewitalizacyjnych, co umożliwiłoby zapewnienie zaspokojeniu potrzeb mieszkańców, podniesienie ich standardu życia oraz rozwiązanie problemów w kategorii problemów funkcjonalno-przestrzennych. Poprawa stanu technicznego obiektów, dostępności oraz jakości terenów rekreacyjnych i zielonych, w tym tworzenie nowych atrakcyjnych przestrzeni oraz kreowanie miejsc spotkań lokalnych społeczności przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców przeciwdziałaniu bezrobociu i rozwoju gospodarczego.

Podobszar II – część Czermina – pełniący dominującą funkcję usługowo-administracyjną ze względu na dużą lokalizację ważnych dla miasta obiektów tj. ratusz, budynki administracyjne oraz starówkę stanowiącą wizytówkę gminy. Obszar swym zasięgiem obejmuje ważne tereny z punktu widzenia życia społecznego oraz kulturalnego.

Obszary poddane procesowi rewitalizacji cechują się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, wśród których wymienić należy:

- niezadawalający standard przestrzeni publicznej,
- niewystarczająca lub o złym stanie technicznym liczba miejsc na obszarze rewitalizowanym pełniącym funkcje integracyjne/przyjazne mieszkańcom gminy,

- degradacja stanu technicznego obiektów zabytkowych,
- nieprawidłowości i uciążliwości obecnego systemu komunikacyjnego na obszarze rewitalizowanym w tym w szczególności: zły stan dróg, brak chodników,
- niewykorzystanie możliwości zastosowania alternatywnych źródeł ciepła na terenie gminy,
- niewystarczająca i nie w pełni gwarantująca zapotrzebowanie i bezpieczeństwo infrastruktura oświatowa na terenie gminy,
- mała ilość infrastruktury kulturalnej nie rozwiązująca problemów spędzania czasu wolnego przez mieszkańców i turystów,
- mała ilość infrastruktury turystycznej na obszarze rewitalizowanym gminy, co hamuje rozwój tego sektora,
- mała ilość infrastruktury rekreacyjnej lub jej zły stan na obszarze rewitalizowanym – niemożność rozwoju sektorów tzw. około rekreacyjnych np. gastronomia, baza noclegowa,
- niedostateczna infrastruktura sportowa na obszarze rewitalizowanym,
- niedostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- niedostateczny rozwój gospodarczy gminy powodujący konieczność podejmowania pracy poza nią i związane z tym negatywne zjawiska społeczne.

Problemy wymieniane powyżej wykazują potrzebę stworzenia kompleksowego podejścia do kwestii trwałej peryferyzacji obszarów i marginalizacji dużych grup mieszkańców zdegradowanych społecznie i ekonomicznie sołectw poprzez działania inspirujące rozwój nowych funkcji obszarów problemowych oraz przywrócenie terenom zdegradowanym utraconych funkcji społeczno-gospodarczych.

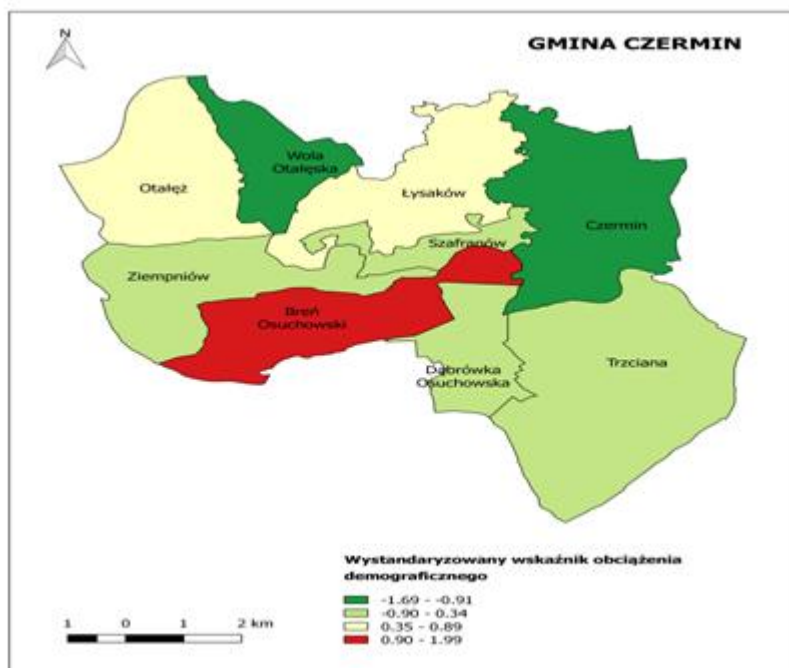
Wybór obszarów rewitalizacji na obszarze zdegradowanym jest zgodny z zasadą koncentracji programu rewitalizacji, w szczególności koncentracji terytorialnej gdyż dwa podobszary pozwalają na skupienie działań rewitalizacyjnych, co przyniesie trwałe i realne zmiany na wyznaczonym obszarze.

7.2. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji został wyznaczony w oparciu o poniższe wskaźniki.

WSKAŹNIKI OBCIĄŻENIA SPOŁECZNEGO

Mapa 3. Wystandaryzowany wskaźnik obciążenia demograficznego gminy Czermin

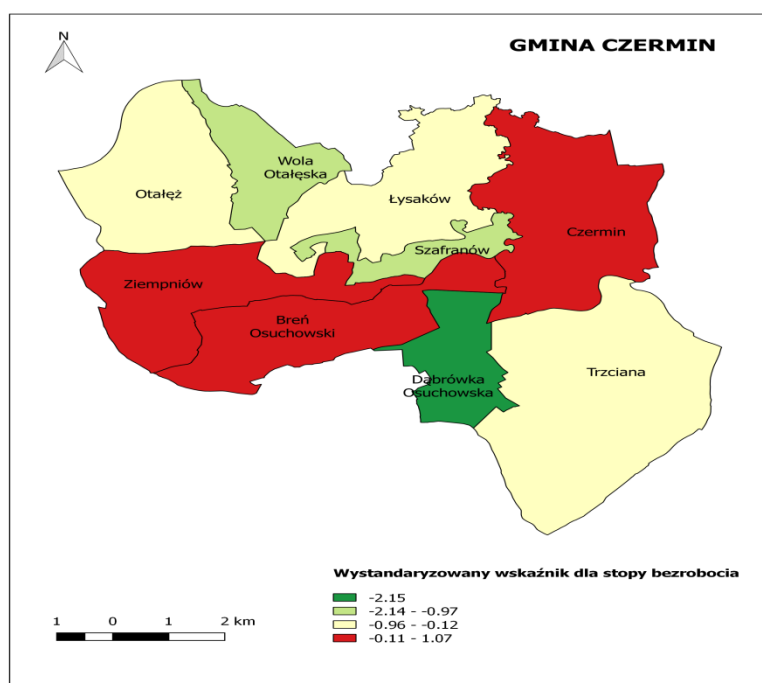
Źródło: Opracowanie własne

Wystandaryzowany wskaźnik obciążenia demograficznego pokazuje dosyć jasno, że struktura demograficzna gminy Czermin jest niekorzystna tym samym odzwierciedlając negatywne trendy obserwowane na poziomie całego kraju. Najgorsza sytuacja jest w Brniu Osuchowskim, gdzie prawie połowa mieszkańców jest w wieku nieprodukcyjnym. Społeczeństwo starzeje się. Obciążenie demograficzne jest najwyższe w Brniu Osuchowskim (wartość wskaźnika wystandaryzowanego wynosi 1,99), natomiast korzystniejsza sytuacja jest w Woli Otaleskiej (wartość wskaźnika wystandaryzowanego wynosi -1,69) oraz na obszarze Czermina (wartość wskaźnika wystandaryzowanego wynosi -0,91).

Skutki wysokiego obciążenia demograficznego mogą częściowo być kompensowane przez dobrą sytuację na rynku pracy, dlatego kolejnym poddanym analizie wskaźnikiem jest poziom stopy bezrobocia.

Mapa 4. Wystandaryzowany wskaźnik stopy bezrobocia gminy Czermin

Źródło: Opracowanie własne

Wysoka stopa bezrobocia jest jednym z podstawowych wskaźników obciążenia społecznego. Wysokie bezrobocie wskazuje bowiem na niewykorzystany potencjał ludzki. Nasza analiza wykazała, że najwyższy wskaźnik bezrobocia występuje w Ziempińowie oraz w Czerminie i Brniu Osuchowskim. Stopa bezrobocia na tych terenach wynosi 6% i jest to najwyższa w całej gminie. Średnia stopa bezrobocia dla gminy Czermin wynosi 5%. Długotrwałe, chroniczne bezrobocie może prowadzić do wykluczenia społecznego. Co więcej długie pozostawanie bez pracy często przekłada się na powstawanie kolejnych problemów społecznych, w tym min.: znaczne koszty materialne związane z utrzymaniem bezrobotnych oraz służb zajmujących się ich problemami i obsługą, spadek dochodów rodzin, rozszerzenie się społecznych kręgów ubóstwa, degradację psychiczną i moralną osób pozostających bez pracy (poczucie beznadziejności, pesymizm, uczucie bezużyteczności, depresja itp.) a często także zjawiska patologii społecznej - alkoholizm, narkomania, przestępczość itd.. Pod względem stopy bezrobocia zdecydowanie najmniej korzystnie wypada Ziempińów (wartość wskaźnika wystandaryzowanego wynosi 1,07), obszar Czermina (wartość wskaźnika wystandaryzowanego wynosi 0,77) oraz Breń Osuchowski (wartość wskaźnika wystandaryzowanego wynosi 0,67).

Kolejnym wskaźnikiem jakim posłużyliśmy się w naszej analizie stopnia nasilenia przestępczości jest ilość wykroczeń do jakich doszło na zdefiniowanych obszarach gminy Czermin w przeliczeniu na

1000 mieszkańców oraz dynamika wzrostu/spadku ilości wykroczeń. Przede wszystkim na uwagę zasługuje bardzo wysokie zróżnicowanie nasilenia przestępczości w analizowanej gminie. Pomimo, iż w dwóch sołectwa liczba przestępstw wzrosła w roku 2016 w porównaniu do roku poprzedniego (Czermin oraz Trzciana) to najniekorzystniejsze wartości wskaźnika liczby przestępstw na 1000 mieszkańców w roku 2016 zdecydowanie wykazano na terenie Brnia Osuchowskiego (wartość wskaźnika wystandaryzowanego wynosi 2,56). Wysoki wskaźnik przestępczości przekłada się wprost na wysokie obciążenie dla lokalnej społeczności i tym samym zasadne jest przedsięwzięcie odpowiednich działań zaradczych.

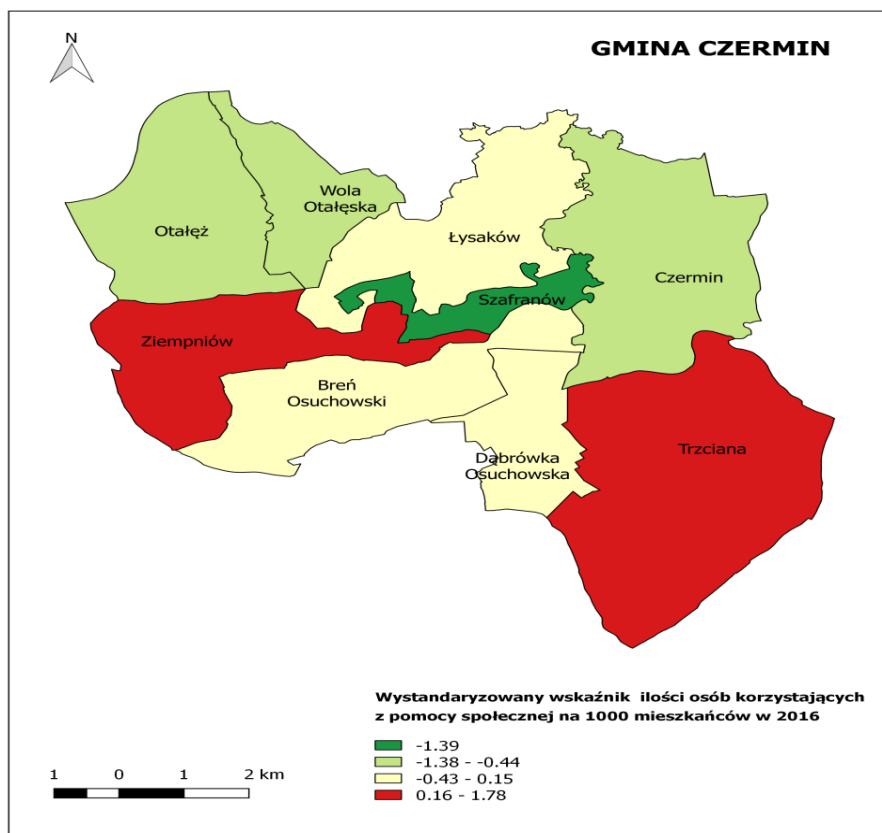
Mapa 5. Wystandaryzowany wskaźnik poziomu przestępczości i wykroczeń - wykroczenia na 1000 mieszkańców w roku 2016

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 6. Wystandaryzowany wskaźnik ilości osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w roku 2016

Źródło: Opracowanie własne

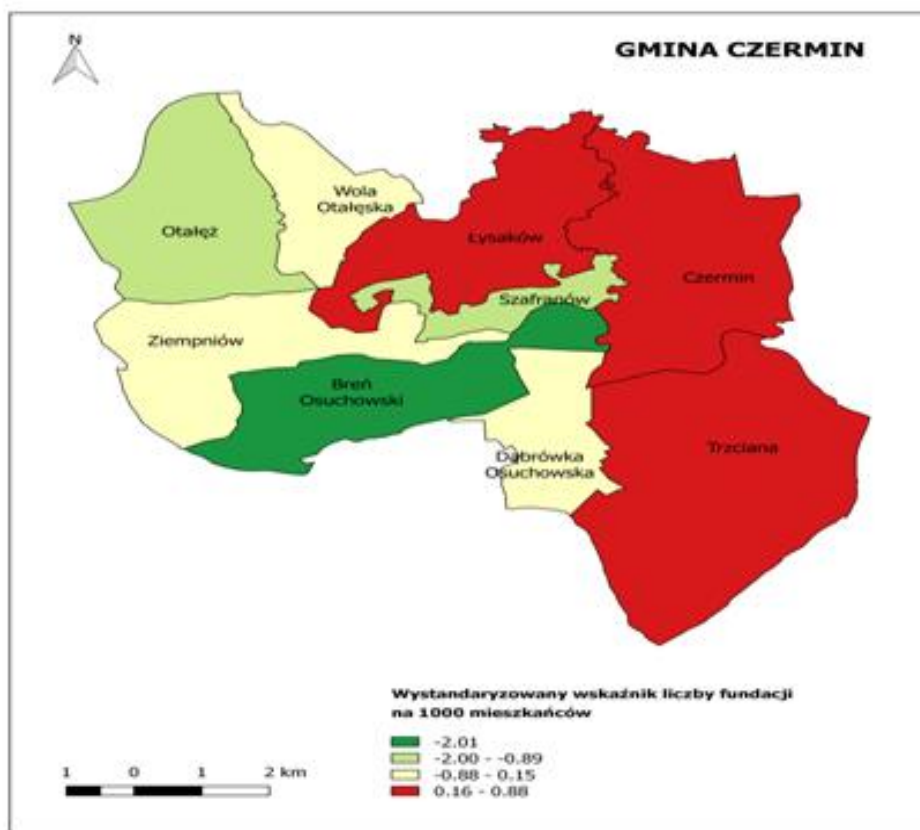
Negatywne zjawiska społeczne mają odzwierciedlenie w działalności osrodków pomocy społecznej. Najwięcej osób korzystających z takiej właśnie pomocy zamieszkuje sołectwo Ziempiń i Trzciana. Warto zauważyć, że właśnie w Ziempiń jest najwyższa stopa bezrobocia.

Oprócz oczywistych negatywnych skutków społecznych zjawisko przestępczości może stanowić istotny czynnik hamujący rozwój turystyki co w szczególności dotyczy dzielnicę turystyczną Otałęż i Czermin. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na bardzo duży stopień nasilenia pozostałych fundamentalnych wskaźników obciążenia społecznego (obciążenia demograficznego, bezrobocia i liczby osób korzystających z pomocy społecznej) występujących w ww. obszarze gminy. Wskaźniki poddane analizie do tego miejsca tj. wskaźnik obciążenia demograficznego, bezrobocie, liczba osób korzystających z pomocy społecznej oraz nasilenie przestępczości składają się na sumaryczny wskaźnik obciążenia społecznego. Wskaźnik został skalkulowany na bazie wystandaryzowanych wartości wyżej wymienionych miar cząstkowych i został przedstawiony w ostatniej części naszej analizy poświęconej delimitacji obszarów zdegradowanych.

Wskaźnik obciążenia społecznego będzie stanowił jedno kryterium dla wskazania obszarów wymagających objęcia programem rewitalizacji.

Mapa 7. Wystandaryzowany wskaźnik liczby organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

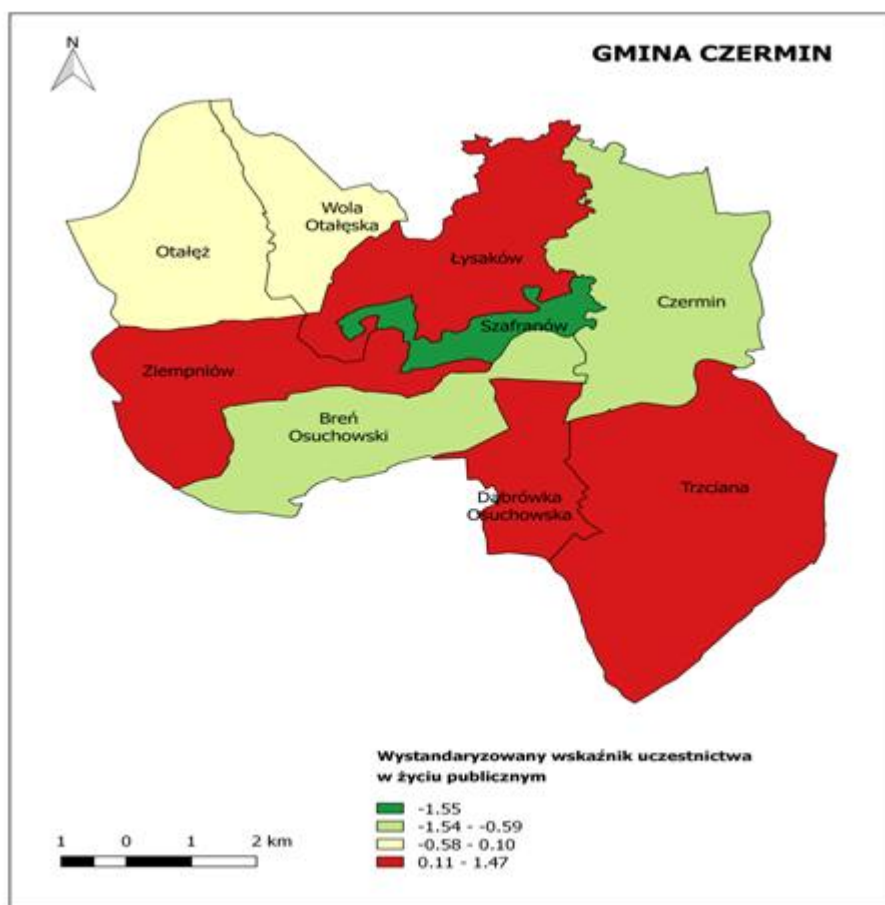
Ważnym kryterium w ocenie relatywnej kondycji danego obszaru jest jego potencjał do zapewnienia odpowiedniego rozwoju kapitału ludzkiego.

Wskaźniki wybrane do analizy tego zagadnienia z jednej strony determinowane były dostępnością wiarygodnych i aktualnych danych, a z drugiej strony charakterem gminy Czermin. Wiejski charakter gminy sprawia, że lokalna administracja ma ograniczone (w porównaniu do większych aglomeracji) możliwości w zakresie zapewnienia szerokiego dostępu do kultury, edukacji pozaformalnej, sportu itp..Z tego względu uważamy, że potencjał lokalnej społeczności do samoorganizowania się w różnorodnych organizacjach pozarządowych stanowi w tym przypadku bardzo dobre odzwierciedlenie kondycji kapitału ludzkiego w analizowanej społeczności.

W omawianym kontekście zdecydowanie najkorzystniejszą sytuacją przedstawia się na zachodzie gminy. Niemniej jednak gmina powinna przedsięwziąć działania, które zwiększą dostępność ww. organizacji pozarządowych dla społeczności zamieszkującej wiejską część gminy, w której występują zdecydowanie mniejsze możliwości związane z aktywną partycypacją w organizacjach pozarządowych.

Mapa 8. Wystandaryzowany wskaźnik poziomu uczestnictwa w życiu publicznym.

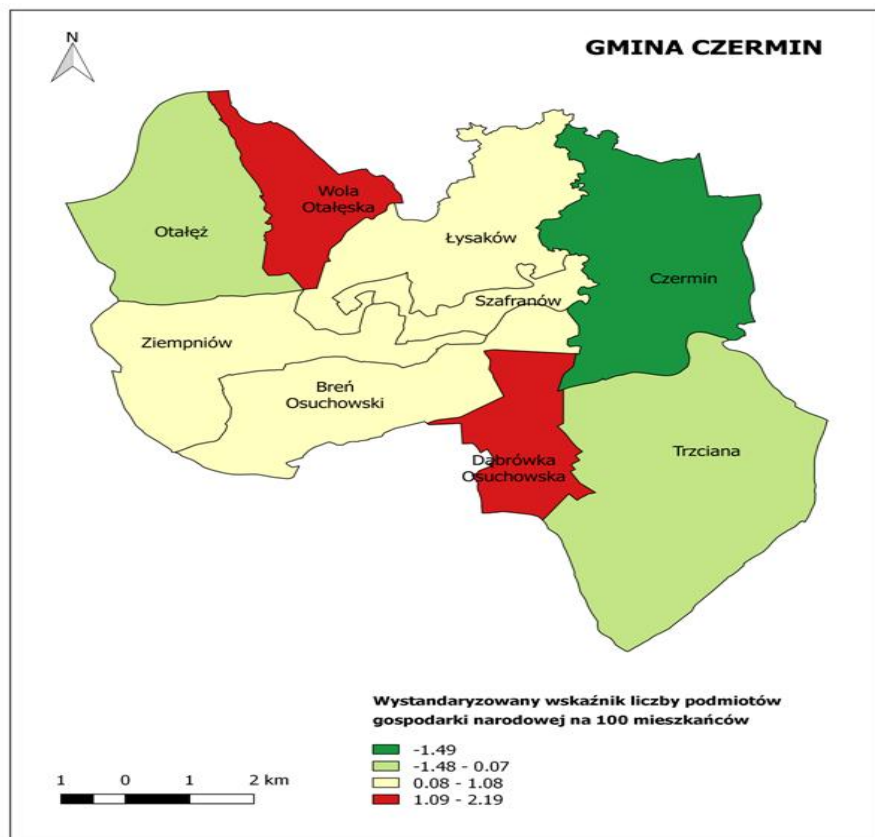
Źródło: Opracowanie własne

Analiza wskaźnika uczestnictwa w życiu publicznym wykazuje, iż centrum gminy wypada najlepiej, ze względu na położenie. Wyraźnie niższy poziom partycypacji występuje w czterech obszarach objętych analizą tj. w Łysakowie, Ziemniowie, Dąbrówce Osuchowskiej oraz w Trzcianie.

WSKAŹNIK PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Mapa 9. Wystandaryzowany wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszkańców

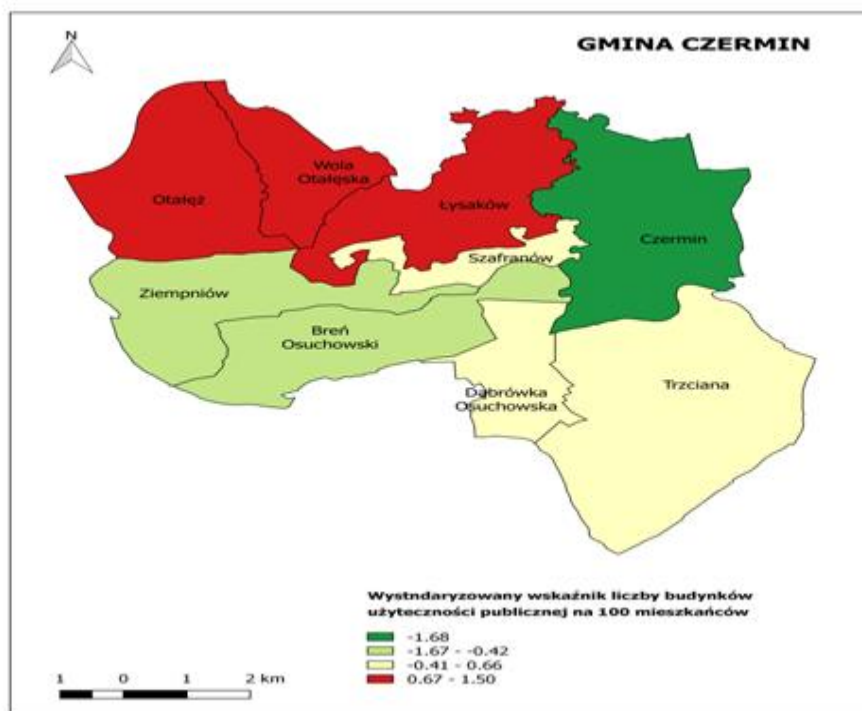
Źródło: Opracowanie własne

Ilość podmiotów gospodarki narodowej w relacji do ilości mieszkańców jest istotnym wskaźnikiem odzwierciedlającym poziom aktywności ekonomicznej wśród lokalnej społeczności. Wysoka wartość wskaźnika wskazuje na dobrą kondycję lokalnej gospodarki, z kolei niski poziom wskaźnika oznacza sytuację niekorzystną. Analiza statystyk opisowych wykazuje dużą dysproporcję w wielkości wskaźnika między sołectwami gminy Czermin. Dysproporcje pomiędzy potencjałem gospodarczym obserwowane pomiędzy sołectwami wpisują się w ogólne trendy obserwowane na poziomie kraju. Najlepsza sytuacja zawsze występuje w sołectwie, które jest jakby stolicą gminy. Na tym obszarze najlepiej prosperują indywidualni przedsiębiorcy. W naszym analizowanym przypadku jest to sołectwo – Czermin (wartość wskaźnika wystandaryzowanego wynosi -1,49). Najgorzej sytuacja przedstawia się w sołectwach Wola Otałęska i Dąbrówka Osuchowska, gdzie wskaźniki kształtują się odpowiednio 1,52 i 2,19.

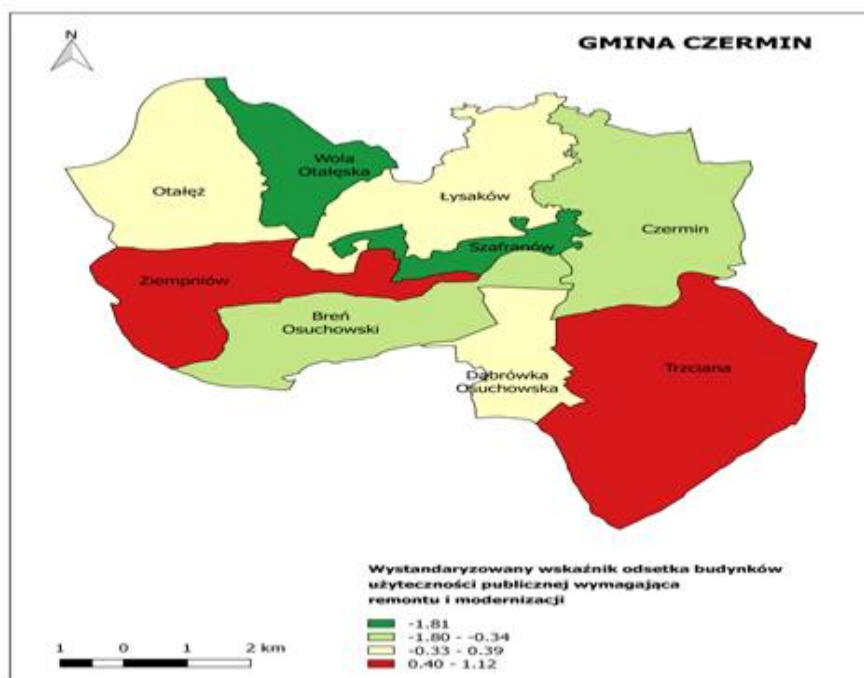
WSKAŹNIK SFERY TECHNICZNEJ

Mapa 10. Wystandaryzowany wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 11. Wystandaryzowany wskaźnik liczby budynków użyteczności publicznej wymagająca remontu i modernizacji na 100 mieszkańców

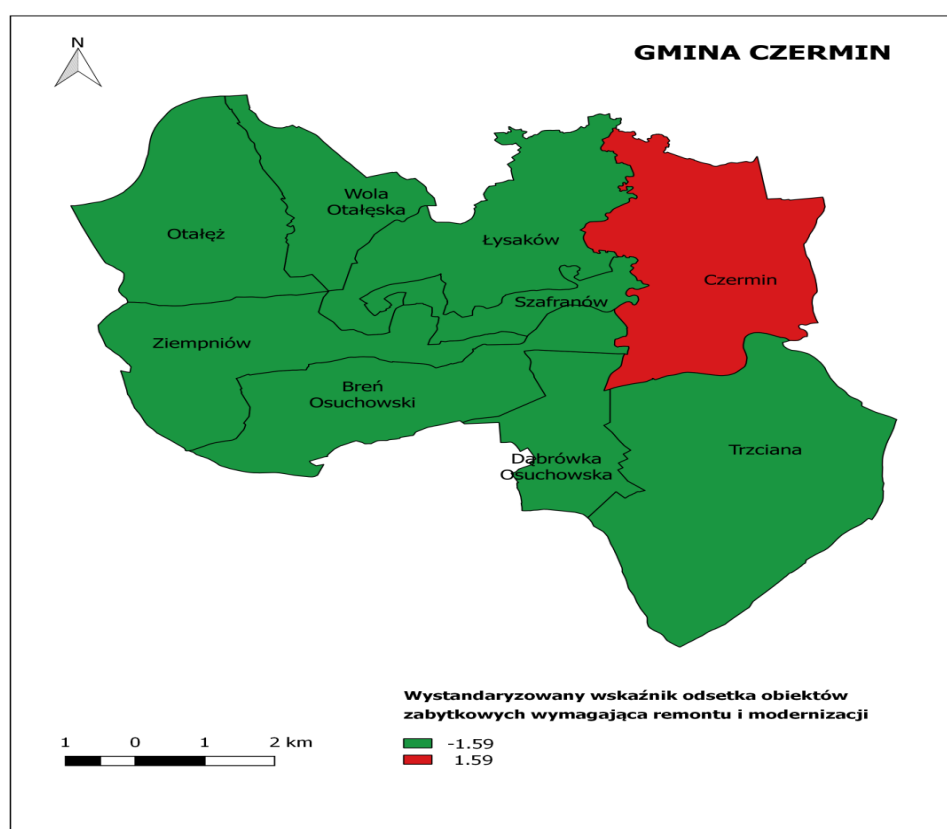

Źródło: Opracowanie własne

Ważnym wskaźnikiem obrazującym sytuację socjalną lokalnej społeczności jest stan budynków i pomieszczeń użyteczności publicznej oraz ich dostępność. Dostępność budynków użyteczności publicznej (w tym np. muzeów, kin, teatrów, szkół, szpitali, hal sportowych) jest istotnym czynnikiem wpływającym na standard i jakość życia. Obszary, na terenie których dostępność wyżej wymienionych obiektów jest ograniczona- Otałęż, Wola Otałęska oraz Łysaków powinny zostać objęte dodatkowym wsparciem. Obszary sołectwa –Czermin z tytułu ich położenia i roli znajdują się w uprzywilejowanej pozycji. Niemniej jednak powinno podjąć się działania zmierzające do zwiększenia dostępności zlokalizowanych na tych obszarach obiektów dla mieszkańców pozostałych obszarów gminy. Natomiast większość obiektów użyteczności publicznej, które znajdują się w Ziempiowie i Trzcianie nadają się generalnego remontu.

Mapa 12. Wystandaryzowany wskaźnik odsetka obiektów zabytkowych wymagająca remontu lub modernizacji

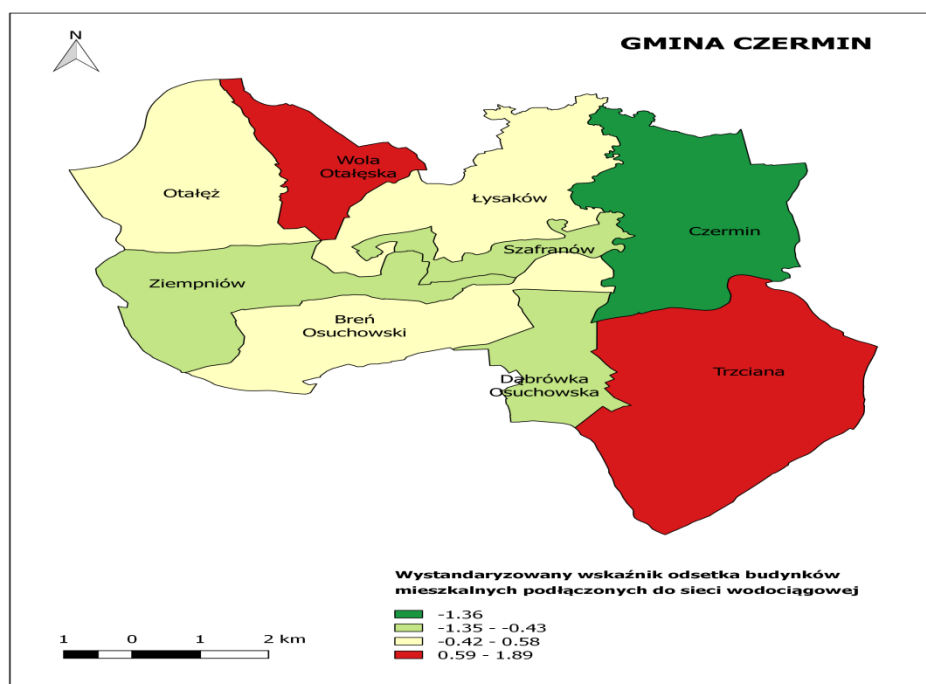
Źródło: Opracowanie własne

Gmina również powinna zadbać o wyremontowanie obiektów zabytkowych. Najgorsza sytuacja jest w Czerminie, który jest wizytówką całej gminy. Większość zlokalizowanych w tym sołectwie zabytków nadaje się do remontu. Warto również zwrócić uwagę, że to na tym obszarze jest najwięcej takich obiektów.

Gmina Czermin jest w większości objęta siecią wodociągową. Długość sieci wodociągowej wynosi 118,65 km. Z sieci wodociągowej korzysta ponad 97% mieszkańców Gminy Czermin. Na terenie gminy funkcjonują dwa ujęcia wody w Woli Otałęskiej oraz w Trzcianie. Natomiast sieć wodociągowa w Trzcianie jest połączona z siecią wodociągową w Woli Otałęskiej. Do sieci kanalizacyjnej przyłączonych jest 1839 budynków, położnych na terenie całej gminy / jednostki gospodarstwa domowe i jednostki użyteczności publicznej/

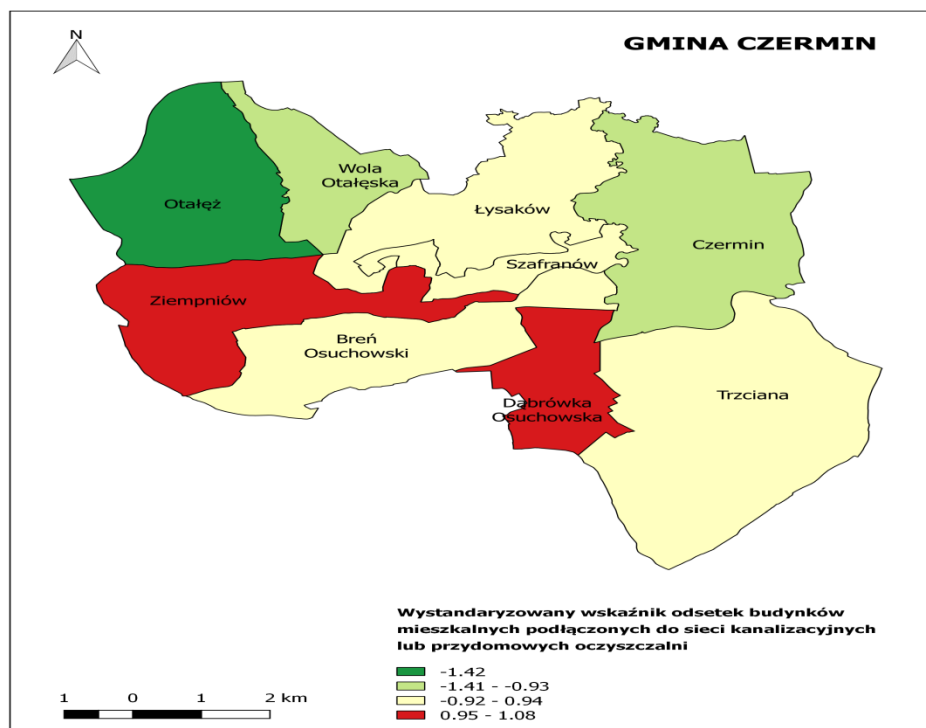

Mapa 13. Wystandaryzowany wskaźnik odsetka budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej Gminy Czermin

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 14. Wystandaryzowany wskaźnik odsetka budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnych lub przydomowych oczyszczalni

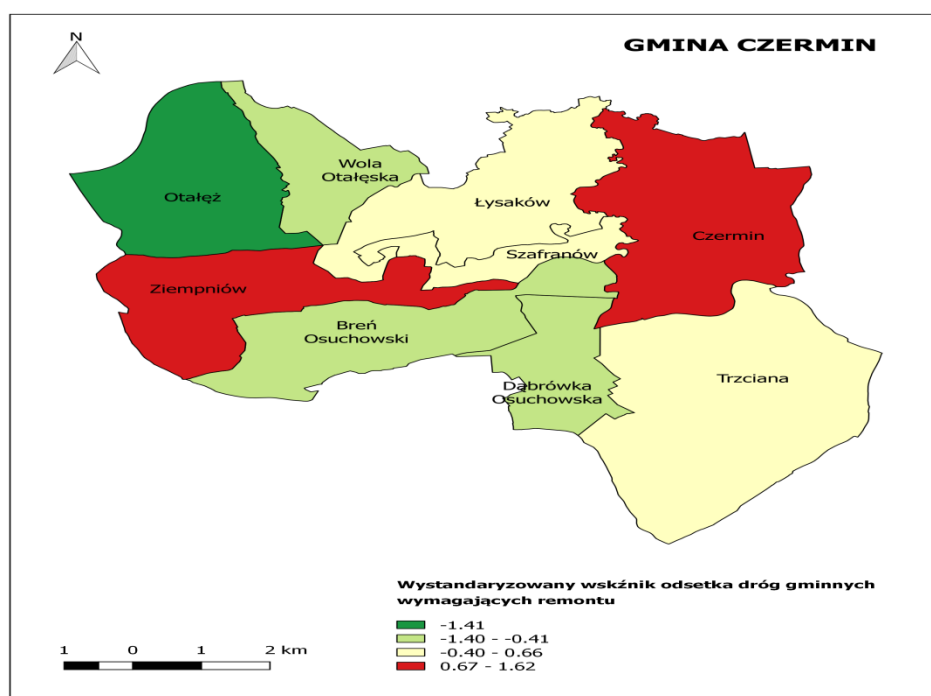
Źródło: Opracowanie własne

Podstawą sieci dróg w Gminie Czermin tworzy 4,5 km dróg wojewódzkich, 34 km dróg powiatowych oraz 58,9 km dróg gminnych.

Głównym elementem układu realizującym dostępność komunikacyjną i zewnętrzne powiązania jest droga wojewódzka (dawna krajowa) Nr 982 Szczucin – Sadekowa Góra – Jaślany. Zapewnia ona możliwość powiązań z systemem ponadlokalnym w skali województwa, regionu i kraju. Przechodzi obrzeżem obszaru gminy, bezpośrednio obsługując miejscowość Otałęż. Komunikację lokalną obsługującą gminę stanowi sieć dróg powiatowych. Komunikację lokalną obsługującą gminę stanowi sieć dróg powiatowych (dawne drogi wojewódzkie) wraz z drogami gminnymi. Drogi powiatowe dysponują w 98% nawierzchnią bitumiczną. Na terenie Gminy Czermin przebiegają drogi gminne o nawierzchni gruntowej (52% ogółu dróg gminnych) oraz ulepszonej bitumicznej (41%). Większość tych dróg wymaga generalnego remontu. Najgorsza sytuacja jest w sołectwie Czermin oraz Ziempińów. Zdecydowanie lepsza sytuacja ma miejsce w Otałęży, gdzie wystandaryzowany wskaźnik odsetka dróg gminnych wymagających remontu wynosi -1,41.

Mapa 15 Wystandaryzowany wskaźnik odsetka dróg gminnych wymagających remontu

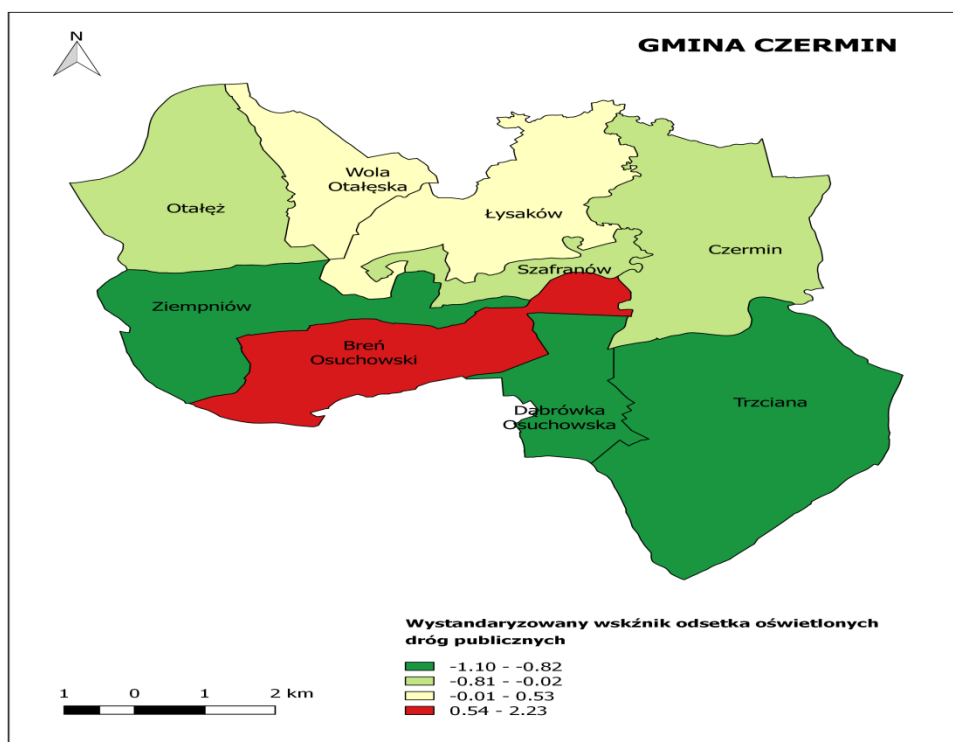

Źródło: Opracowanie własne

Z pozyskanych danych w analizie, jak również w odpowiedziach ankietowanych duże znaczenie na poziom życia ma brak chodników oraz brak oświetlenia. Na ten problem zwracała głównie uwagę młodzież, która poruszając się wieczorami po ulicach czuje się niebezpiecznie. Najwyższy wskaźnik, wskazujący na niekorzystną sytuację jest w Brniu Osuchowskim i wynosi 2,23, następnie Łysaków o wskaźniku 0,53 i Wola Otałęska 0,42.

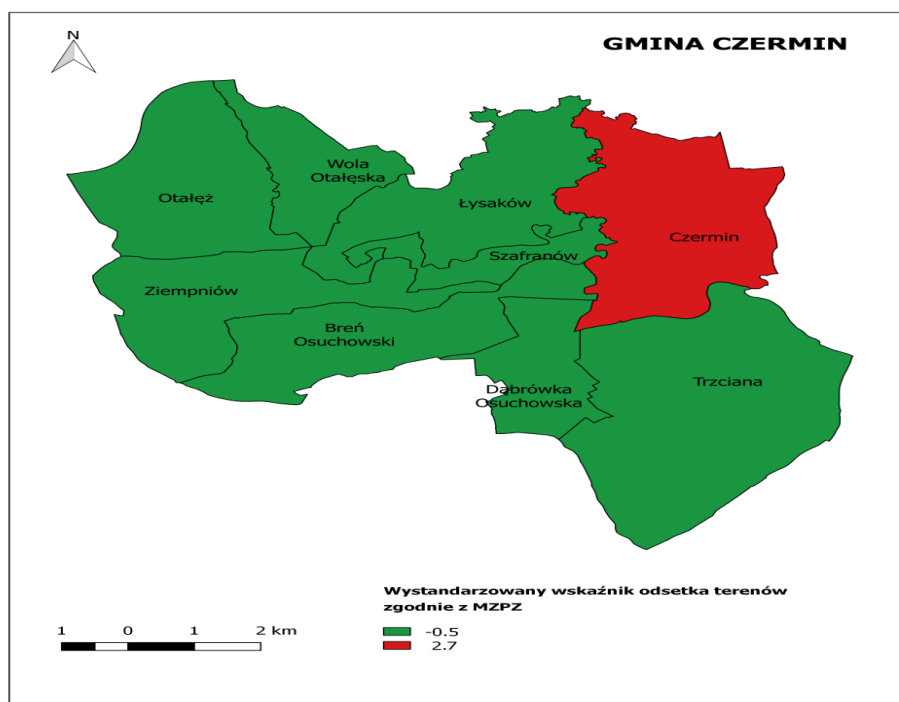
Mapa 16 Wystandaryzowany wskaźnik odsetka oświetlonych dróg publicznych

Źródło: Opracowanie własne

WSKAŹNIK SFERY ŚRODOWISKOWEJ

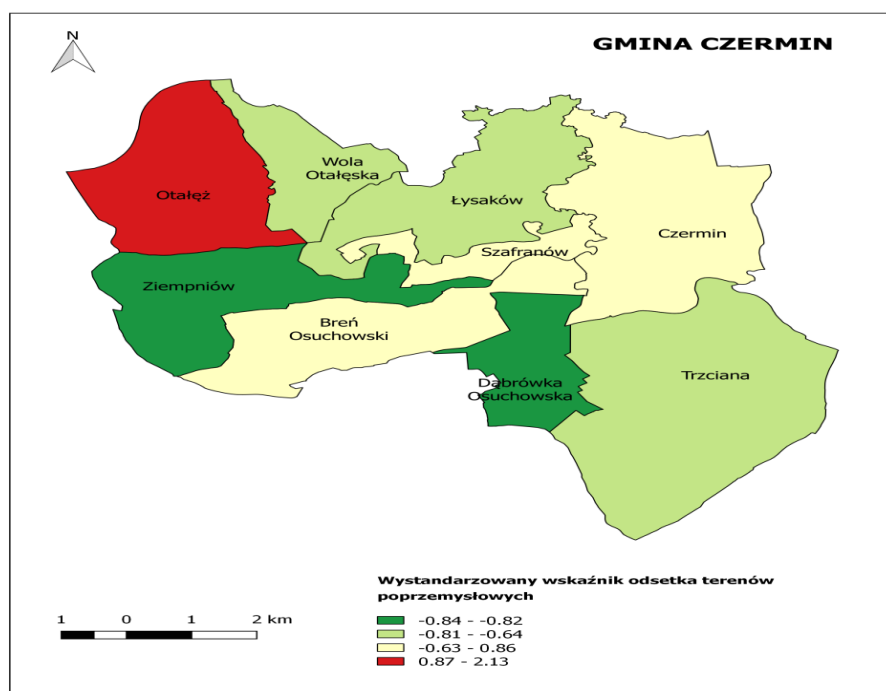
Mapa 17. Wystandaryzowany wskaźnik odsetka terenów zgodnie z MZPZ

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 18. Wystandaryzowany wskaźnik odsetka terenów przemysłowych

Źródło: Opracowanie własne

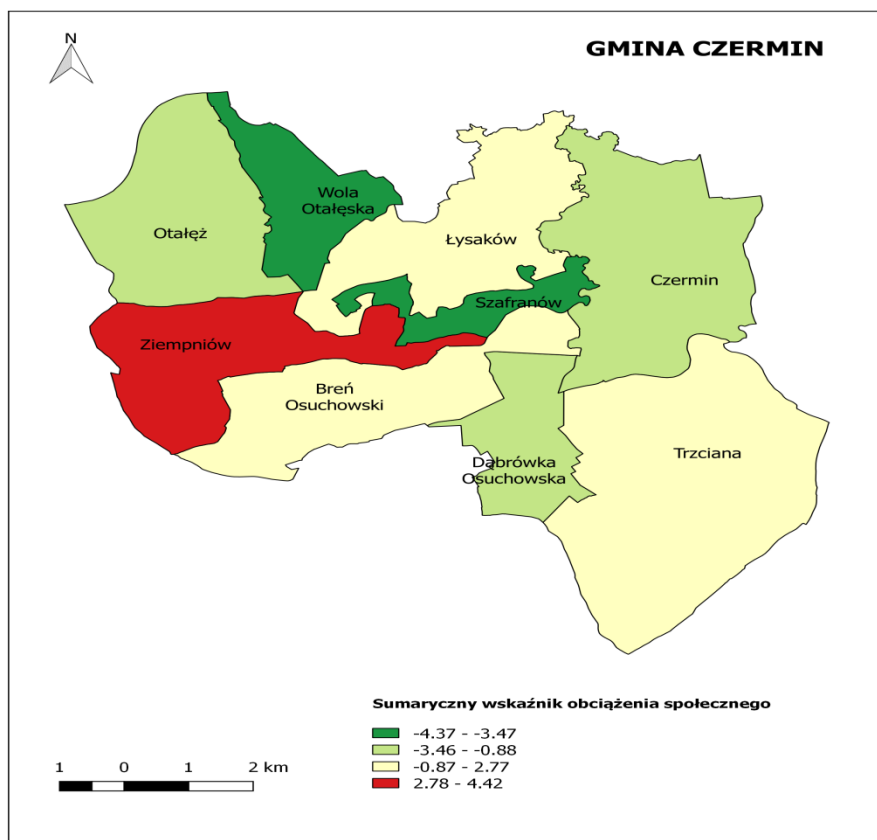
W sferze środowiskowej najgorzej wypadł Czermin i Otałęż. Wystandaryzowany wskaźnik odsetka terenów zgodnie z MZPZ najwyższy jest dla sołectwa Czermin i wynosi 2,7. Pozostałe sołectwa są na tym samym poziomie, a ich wskaźnik wynosi -0,49. Najwięcej terenów przemysłowych, niezagospodarowanych jest na terenie Otałęży – wskaźnik wynosi 2,13.

PODSUMOWANIE WSKAŹNIKÓW SUMARYCZNYCH

W ramach przyjętej metodologii wskaźniki z grupy wskaźników obciążenia społecznego składające się na sumaryczny wskaźnik obciążenia społecznego mają kluczowe znaczenie dla delimitacji obszarów zdegradowanych (ich łączna waga we wskaźniku sumarycznym wynosi 0,70). Pod względem obciążenia społecznego najmniej korzystnie wypadają Ziempiów, Breń Osuchowski oraz Łysaków. Negatywne skutki oddziaływania tych obszarów silnie wpływają na sąsiadujące sołectwa Otałęż i Wola Otałęska. Ze względu na ich w miarę korzystną sytuację społeczną i obawę przed pogorszeniem się warunków życiowych mieszkańców należy bezwzględnie zakwalifikować je do objęcia programem rewitalizacyjnym. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że w ramach analizowanej gminy najkorzystniejszą sytuacją przedstawia się w Szafranowie – centrum gminy, gdzie sumaryczny wskaźnik obciążenia społecznego wynosi -4,37

Mapa 19. Sumaryczny wskaźniki obciążenia społecznego gminy Czermin (na bazie wskaźników wystandaryzowanych)

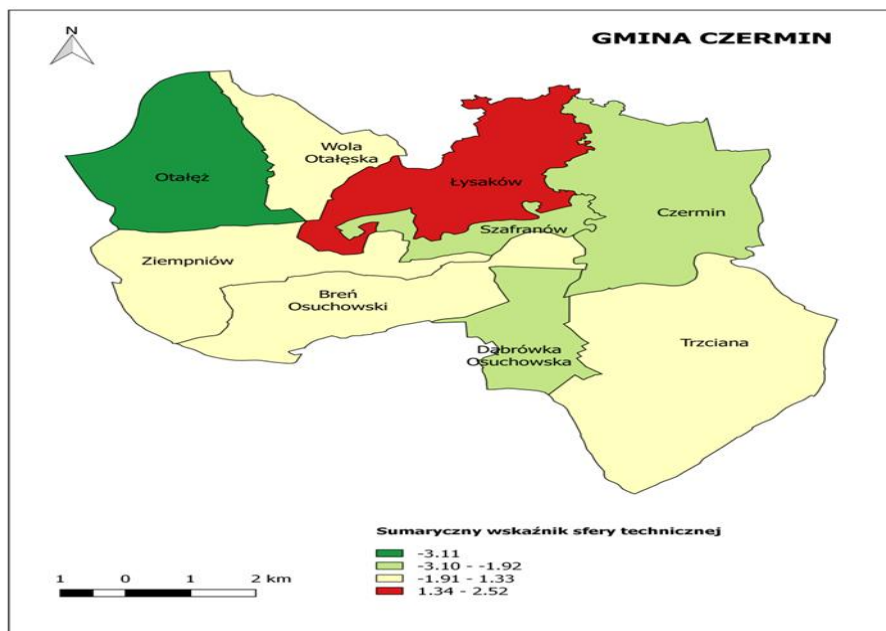

Źródło: Opracowano na podstawie

Analiza sumarycznego wskaźnika sfery technicznej wykazuje, że należy zwrócić uwagę na następujące obszary: Łysaków, Trzciana, Breń Osuchowski. Udział sumarycznego wskaźnika sfery technicznej we wskaźniku sumarycznym wynosi 0,10. Tą samą wagę przypisuje się sferze środowiskowej i gospodarczej. W sferze gospodarczej najgorzej wypada Dąbrówka Osuchowska, a w sferze środowiskowej Czermin oraz Otałęż.

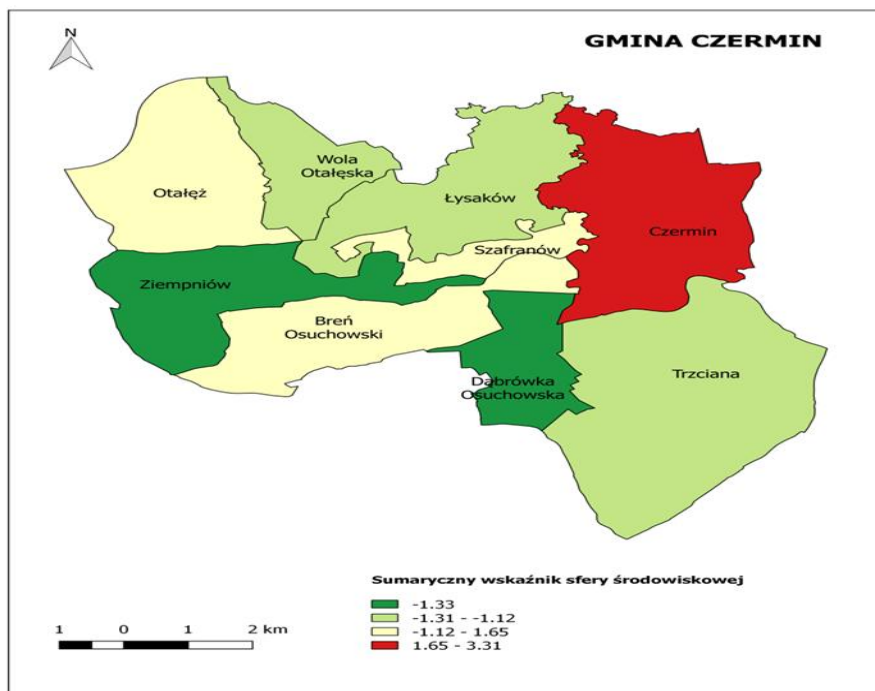

Mapa 20. Sumaryczny wskaźniki sfery technicznej dla gminy Czermin (na bazie wskaźników wystandaryzowanych)

Źródło: Opracowano na podstawie

Mapa 21. Sumaryczny wskaźniki sfery środowiskowej dla gminy Czermin (na bazie wskaźników wystandaryzowanych)

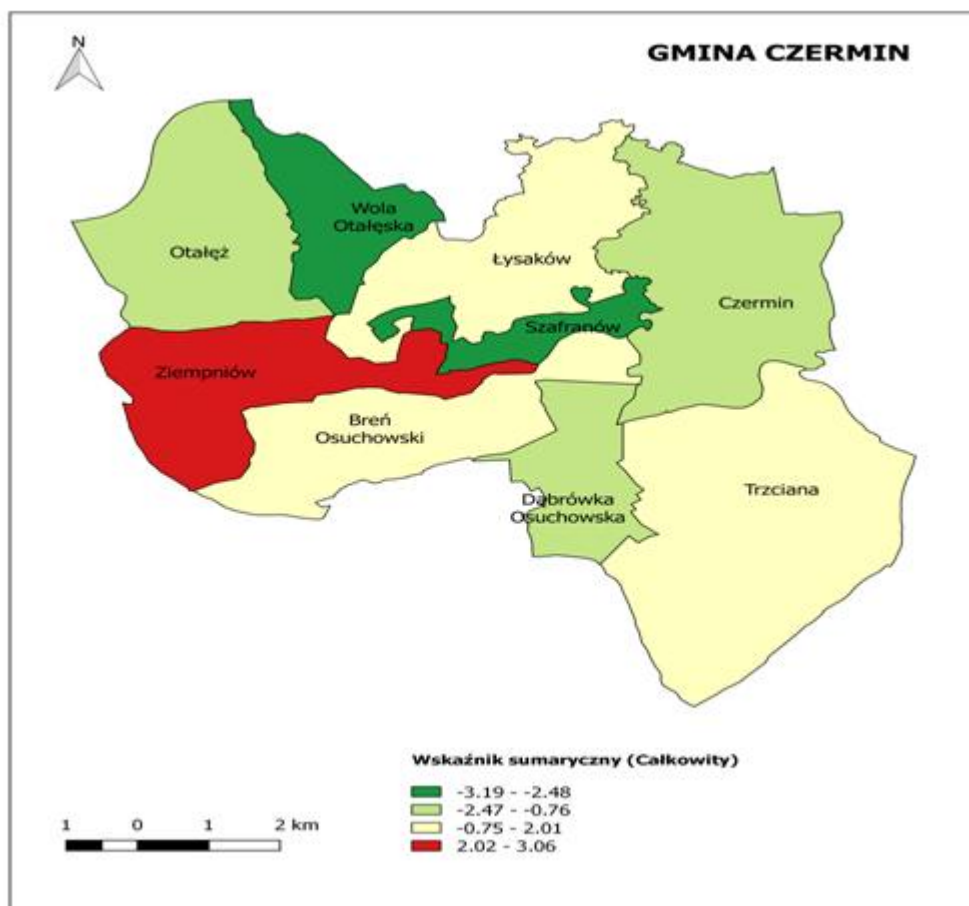

Źródło: Opracowano na podstawie

Poniżej przedstawiamy podsumowanie dla wskaźników sumarycznych obliczanych na bazie wystandaryzowanych wskaźników cząstkowych. Wskaźniki sumaryczne, które zostały wyżej opisane mają za zadanie zobrazować zróżnicowanie nasilenia negatywnych zjawisk w poszczególnych obszarach gminy. Im wyższa wartość danego wskaźnika tym sytuacja jest mniej korzystna (i odwrotnie).

Mapa 22. Wskaźnik sumaryczny całkowity (na bazie wskaźników wystandaryzowanych)

Źródło: Opracowano na podstawie

Podsumowanie – Delimitacja

Szczegółowa analiza wybranych wskaźników delimitacyjnych wskazuje na szczególne nasilenie negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, technicznych i środowiskowych w dwóch obszarach tj. Ziempińowie (wartość wskaźnika sumaryczny całkowity wynosi 3,06) a także w Brniu Osuchowskim (wartość wskaźnika wystandaryzowanego wynosi 2,01). Jednak najgorzej wypadające sołectwa w sferze środowiskowej Czermin i Otałęż zasługują na szczególną uwagę ze względu na potencjał jaki posiadają i ze względu na możliwość skutecznej rewitalizacji na tym terenie. Objęcie ww. obszarów – Czermin i Otałęż działaniami rewitalizacyjnymi powinno stanowić priorytet. Podjęcie konkretnych działań naprawczych w naszej ocenie przyniesie wymierne korzyści, których odzwierciedlenie będzie widoczne w poprawie wskaźników będących podstawą analizy.

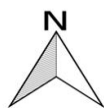
Mapa zasadnicza w skali 1: 5 000 z wyznaczonym obszarem zdegradowanym i obszarem rewitalizacji wraz z podobszarami:

Mapa 23. Obszar zdegradowany i rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 24. Podobszar rewitalizacji 1 – część sołectwa Otałęż i Wola Otałęska

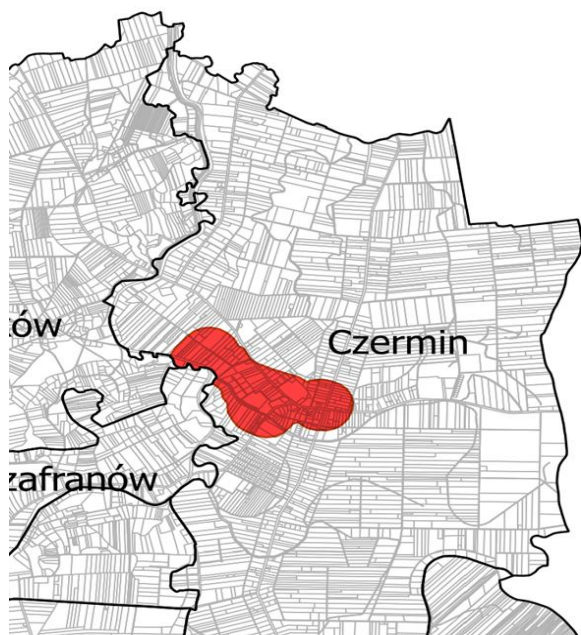

Źródło: Opracowanie własne

Na podobszarze rewitalizacji 1, w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, przewiduje się ustanowienie na okres 10 lat Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy o rewitalizacji z dnia 09/10/2015. Wniosek o ustanowienie Strefy składa się po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji i zgodnie z jego ustaleniami. Ustanowienie Strefy oraz dokładny zakres jej regulacji – zgodnie z dyspozycją Ustawy o rewitalizacji – będzie przedmiotem odrębnej uchwały Rady Gminy.

Mapa 25. Podobszar rewitalizacji 2 –część Czermina

Źródło: Opracowanie własne

II OBSZAR REWITALIZACJI

część sołectwa Czermin

- POWIERZCHNIA OBSZARU
REWITALIZACJI WYNOŚI 61,1 HA
CO STANOWI 0,76% CAŁEJ
POWIERZCHNI GMINY

- OBSZAR ZAMIESZKIWANY JEST PRZEZ
98 OSÓB CO STANOWI 1,38% OGÓŁU
MIESZKAŃCÓW GMINY

OBEJMUJE – m. in. działki 483/4,
483/5, 1115/3, 1118, 1131/2

Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje dwa podobszary, których łączna powierzchnia wynosi 497,5 ha co stanowi 6,19 % powierzchni Gminy Czermin. Rewitalizowany obszar zamieszkiwany jest przez 437 osób, co stanowi 6,16% ogółu mieszkańców Gminy Czermin.

Powierzchnia gminy Czermin

– 8 032 ha – 20% - 1 606,4 ha powierzchni gminy

Ludność gminy Czermin

–7 091 mieszkańców – 30% - 2 127 mieszkańców

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. Art. 10. 2.

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

ROZDZIAŁ VIII

ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY CZERMIN

8.1. Wizja obszaru rewitalizacji

Wizja to element treściowy właściwy dla wszystkich dokumentów strategicznych. Stanowi punkt odniesienia dla oceny stopnia realizacji GPR, zaś jej uszczegółowieniem na poziomie operacyjnym są ustalenia dotyczące celów rewitalizacji.

WIZJA

Czermin Gminą przyjazną mieszkańcom i turystom, w pełni wykorzystującą walory przyrodnicze i kulturalne, dającą możliwość podniesienia standardu życia mieszkańcom, prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju społeczno-gospodarczego.

DEKLARACJA WIZJI

Wyprowadzony z kryzysu obszar rewitalizacji będzie tworzył dodatkową przestrzeń do aktywizacji publicznej, społecznej i gospodarczej nie tylko dla mieszkańców obszaru zdegradowanego, ale i całej gminy, podnosząc jej atrakcyjność turystyczną, inwestycyjną oraz jakość życia jej mieszkańców.

8.2. Misja obszaru rewitalizacji

MISJA

Ożywienie społeczne i gospodarcze oraz rozwój infrastrukturalno-przestrzenny obszaru rewitalizacji gminy Czermin z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju przy udziale lokalnej społeczności poprzez realizację projektów służących minimalizacji zjawisk kryzysowych, zaistniałych na wskazanych obszarach.

DEKLARACJA MISJI

Szeroka współpraca oraz partnerstwo wszystkich interesariuszy procesu rewitalizacji w budowaniu założonych celów strategicznych, zmierzających do budowania wizerunku obszaru rewitalizacji gminy Czermin, przyczyniają się także do podniesienia atrakcyjności turystycznej i gospodarczej, przyciągając swoją ofertą nowych inwestorów.

8.3. Cele rewitalizacji

Głównym celem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czermin jest podniesienie atrakcyjności Gminy Czermin, jako miejsca zamieszkania i pracy oraz wzrost atrakcji turystycznych, ożywienie społeczne i gospodarcze zdegradowanego obszaru połączone z podniesieniem atrakcyjności przestrzeni gminnej dla turystów i inwestorów.

Tabela 8. Cele rewitalizacji

Sfera procesu rewitalizacji	Cele szczegółowe	Kierunki działań
1. Sfera społeczna	1.1 Aktywne i nowoczesne społeczeństwo	1.1.1 Rozwój oferty kulturalnej 1.1.2 Rozwój oferty rekreacyjnej 1.1.3 Integracja społeczna 1.1.4 Wspieranie inicjatyw mających na celu wzmocnienie więzi społecznych 1.1.5 Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu
	1.2 Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym	1.2.1 Wdrożenie programów pomocy społecznej 1.2.2 Przeciwdziałanie i eliminacja zachowań patologicznych
	1.3 Wzrost poziomu życia mieszkańców	1.3.1 Poprawa warunków i jakości edukacji 1.3.2 Poprawa warunków i jakości sportu 1.3.3 Poprawa warunków i jakości usług świadczonych przez instytucje ochrony zdrowia i pomocy społecznej
2. Sfera techniczna	2.1 Rozwój infrastruktury	2.1.1 Poprawa stanu infrastruktury społecznej 2.1.2 Poprawa stanu infrastruktury technicznej
3. Sfera przestrzenno – funkcjonalna	3.1 Wykorzystanie lokalnych zasobów kulturalnych i przyrodniczych	3.1.1 Ochrona i udostępnienie dziedzictwa kulturalnego 3.1.2 Ochrona i udostępnienie dziedzictwa przyrodniczego
	3.2 Kreowanie przestrzeni służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców	3.2.1 Poprawa stanu zagospodarowania i estetyki terenów zielonych 3.2.2 Stworzenie miejsc dedykowanych różnym grupom użytkowników 3.2.3 Uporządkowanie przestrzeni publicznej pod kątem funkcjonalnym i estetycznym
4. Sfera gospodarcza	4.1 Wykorzystanie walorów Gminy dla jej rozwoju gospodarczego	4.1.1 Promowanie potencjału turystyczno – rekreacyjnego gminy 4.1.2 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości
5. Sfera środowiskowa	5.1 Poprawa jakości środowiska naturalnego	5.1.1 Poprawa efektywności gospodarki wodno - ściekowej

8.4. Planowane działania na obszarze rewitalizacyjnym

Realizację działań inwestycyjnych w polach interwencji objętych Gminnym Programem Rewitalizacji winny służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców oraz ożywieniu gospodarczemu i społecznemu całej Gminy Czermin.

Projekty z zakresu rewitalizacji muszą być realizowane jako kompleksowe przedsięwzięcia dotyczące wszystkich aspektów wpływających na sytuację kryzysową rewitalizowanego obszaru. Dotyczy to w szczególności następujących działań:

1. przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne,
2. działania prowadzące do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych obszarów (np. zagospodarowanie przestrzeni na cele gospodarcze);
3. zagospodarowanie (przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja) przestrzeni na cele publiczne lub społeczne (np. place, skwery, parki);
4. modernizacje, renowacje budynków użyteczności publicznej poprawiające ich estetykę zewnętrzną;

Głównym celem podejmowanych działań będzie zmiana dotychczasowych funkcji i dostosowania terenu oraz znajdujących się tam obiektów do nowych potrzeb w zakresie usług, turystyki, rekreacji, kultury, zdrowia i oświaty. Realizacja pozostałych zamierzeń rewitalizacyjnych przyczyni się także do zmniejszenia dysproporcji występujących pomiędzy rozwojem wskazanego obszaru zdegradowanego Gminy Czermin w odniesieniu do ośrodków o podobnym potencjale społeczno-gospodarczym w regionie.

Tabela 9. Zadania podstawowe – inwestycyjne i społeczne

Nr zadania	Tytuł przedsięwzięcia inwestycyjnego	Zakres rzeczowy wraz z opisem przedsięwzięcia inwestycyjnego	Lokalizacja	Nazwa podmiotów realizujących przedsięwzięcie	Szacunkowy kosztorys do zakresu rzeczowego	Przewidywany harmonogram realizacji przedsięwzięcia inwestycyjnego	Uzasadnienie wyboru tego zadania do realizacji	Rezultaty realizacji przedsięwzięcia oraz wskazanie negatywnego zjawiska, jakiego dotyczy	Proponowany sposób pomiaru rezultatów realizacji przedsięwzięcia	Cel	Potencjalne źródła finansowania
1	Budowa Centrum Kultury Gminy Czermin w msc. Czermin	Ogólnodostępny budynek pełniący funkcje kultury (GOK, biblioteka, sala konferencyjno-szkoleniowa)	Czermin; nr działek: 483/4 483/5	Gmina Czermin	4 500 000,00 zł	2020-2023	Aktywizacja społeczno-kulturowa gminy Czermin	zmniejszenie negatywnych zjawisk społecznych tj. preferowanie przez część społeczeństwa pasywnych form spędzania czasu wolnego	Ilość osób korzystających z powstałej infrastruktury.	1.1.1 1.1.2 1.1.3 1.1.4 1.1.5 1.2.2 1.3.1 1.3.2 3.1.1 3.2.1	- RPO WP 2014-2020 Oś priorytetowa 6.3, - krajowe środki publiczne, - PROW 2014-2020, - budżet gminy - Program Operacyjny Ministra Kultury 2017-2022, infrastruktura kultury - Program Operacyjny Ministra Kultury 2017-2022, Promesa MKiDN - Fundusz Wyszehradzki NMFIMF EOG 2015-2020 - Fundacje krajowe i zagraniczne
2	Budowa oczyszczalni ścieków w Czerminie	Zbiornik na ścieki o przepustowości 600m ³ /d wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Czermin; nr działek: 1131/2,	Gmina Czermin	6 000 000,00zł	2018-2019	Ochrona wód i środowiska naturalnego w Gminie Czermin	Możliwość podpięcia nowych gospodarstw do oczyszczalni	Ilość podpiętych gospodarstw do oczyszczalni	2.1.2 3.1.2 3.2.2 5.1.1	- RPO WP 2014-2020 Oś priorytetowa 6.3, - programy MKiDN, - krajowe środki publiczne, - budżet gminy.
3	Rewitalizacja kościoła PW Św. Klemensa PM i obiektów należących do zespołu kościelnego w Czerminie	Malowanie i wzmocnienie elewacji wraz z obiektami towarzyszącymi	Czermin; działka nr 1118	Parafia Rzymskokatolicka PW Św. Klemensa PM w Czerminie	175 000,00zł	2017-2018	Destrukcyjna zabytku	Rozwój, ochrona i wsparcie obiektów lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego	Liczba osób uczestniczących i zwiedzających	1.1.3 1.1.4 2.1.2 3.1.1 3.2.2 3.2.3	- RPO WP 2014-2020 - środki własne parafii.
4	Budowa żłobka w Czerminie	Powstanie nowego obiektu	Czermin; Działka nr 1115/3	Justyna Kopeć-Herba - lekarz	3 000 000zł	2020-2023	Brak takiego obiektu na terenie gminy Czermin	Ilość dzieci przebywających w żłobku	Ilość dzieci przebywających w żłobku	1.1.3 1.1.4 1.1.5 1.2.1 1.2.2 2.1.1 3.2.2 4.1.2	- RPO WP 2014-2020 Oś priorytetowa 6.3, - budżet gminy -środki własne
5	Budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego w Otałęży	Budowa boiska, szatni, trybun, plac zabaw rehabilitacyjny, drogi	Otałęż	Gmina Czermin Sołectwo Otałęż Koło Gospodyń Wiejskich Elżbieta Wójtowicz-Ogrody	2 500 000zł	2019-2022	Brak dostępu dzieci, młodzieży i osób dorosłych do w/w infrastruktury	Szerokie oddziaływanie społeczne z wybudowanej infrastruktury społecznej i kulturowej	Ilość osób korzystających z nowego obiektu.	1.1.1 1.1.2 1.1.3 1.1.4 1.1.5 1.2.2 1.3.2 2.1.1 3.2.2 4.1.2	- RPO WP 2014-2020 Oś priorytetowa 6.3, - programy MKiDN, - krajowe środki publiczne, - budżet gminy.
6	Budowa Centrum Kultury i Rekreacji, połączona z utworzeniem Ośrodka Badawczo – Rozwojowego (B+R), w zakresie	Zakres rzeczowy planowanych prac budowlanych, modernizacyjnych i adaptacyjnych w ramach realizacji projektu –roboty	Otałęż, Gmina Czermin, powiat mielecki, województwo podkarpackie	Fundacja Kultury „Otałęż” (prowadząca prywatną instytucję kultury) Przemysław Nowak Ośrodek	9 814 431,38 zł	2018-2020	- Lokalizacja projektu umożliwia szerokie oddziaływanie społeczne na dużą grupę mieszkańców gminy Czermin, którzy będą korzystać z oferty kulturalnej i turystycznej Centrum Kultury, Wypoczynku i	- integracja społeczna mieszkańców - wzrost atrakcyjności gminy -wzrost dochodów do budżetu gminy	- Ilość osób korzystających z oferty Centrum Kultury - Liczba nowo powstałych	1.1.1 1.1.2 1.1.3 1.1.4 1.1.5 1.2.1 1.2.2	- RPO WP 2014-2020 Oś priorytetowa 6.3, - środki własne

	wypracowania i wdrażania innowacyjnych form zagospodarowania zbiorników wodnych, mających charakter obiektów przemysłowych, po zakończeniu działalności przedsiębiorstw wydobywania żwiru.	budowlane, wyposażenie, budowa mola z promenadą i plażą oraz wyciągu wakeboardowego		Wypoczynkowy „Otałęż” 39-306 Górki, Otałęż 14			Rekreacji. Zapewnia to stałe oddziaływanie projektu na obszar rewitalizacji, wyznaczony na terenie Gminy Czermin. - Dodatkowy wpływ na budowę marki i wizerunku Gminy Czermin, jako gminy otwartej na innowacje i służącej pomocą wszystkim przedsiębiorczym obywatelom, którzy zdecydują się zainwestować swoją kompetencję i aktywność zawodową w działalność na rzecz podniesienia jakości i komfortu życia.		obiektów kultury - Liczba nowych miejsc pracy - Sondaże	1.3.1 1.3.2 1.3.3 2.1.2 3.2.1 3.2.2 3.2.3 4.1.1 4.1.2	
7	Kompleks sportowo-rekreacyjny na placu szkolnym	Budowa boiska do tenisa ziemnego, do piłki nożnej, siatkowej i ręcznej, toru biegowego, toru gokartowego i zakup 2 szt gokartów.	Łysaków	Gmina Czermin	250 000zł – 300 000zł	2018-2020	Wypełnienie wolnego czasu dla dzieci i młodzieży na świeżym powietrzu, poprawa stanu zdrowia fizycznego, zagospodarowanie wolnego terenu wokół szkoły w Łysakowie	Osiągnięcie dobrych wyników na zawodach sportowych na różnych szczeblach	Ilość osób korzystających z powstałych obiektów.	1.1.1 1.1.2 1.1.3 1.1.4 1.1.5 1.2.2 1.3.1 1.3.2 2.1.2 3.2.1 3.2.2 3.2.3 4.1.1 4.1.2	- RPO WP 2014-2020 Oś priorytetowa 6.3 - budżet gminy
8	Budowa kanalizacji sanitarnej	27,7 km sieci kanalizacyjnej Budynek przepompowni ścieków 340 budynków do podłączenia	Czermin-Zawada, Trzciana	Gmina Czermin	15 146 987zł	2019-2023	Uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy Czermin, ochrona środowiska i wód	Ochrona środowiska Poprawa jakości życia	Ilość podłączonych obiektów i budynków	2.1.2 3.1.2 5.1.1	- RPO WP 2014-2020 Oś priorytetowa 6.3, - budżet gminy.
9	Kanalizacja sanitarna podciśnieniowa dla msc. Łysaków, Czermin - Grądy	- Sieć podciśnieniowa – 20,6 km - Przepompownia ścieków - podłączone budynki 233	Czermin, Łysaków	Gmina Czermin	11 153 509,74zł	2018-2023	Ochrona wód i gleby, naturalnego środowiska	Skanalizowanie msc Łysaków i pozostałej msc Czermin	Ilość podłączonych obiektów i budynków	1.3.3 2.1.2 3.1.2 5.1.1	- RPO WP 2014-2020 Oś priorytetowa 6.3, - budżet gminy.
10	Budowa Placów Zabaw gm. Czermin	Zagospodarowanie placów i wyposażenie ich w urządzenia	Czermin, Trzciana, Breń Osuchowski, Ziempiów	Stowarzyszenie Kobiet Gracja w Czerminie, Stowarzyszenie Kobiet w Trzcianie, OSP w Ziempiowie, OSP w Brniu Osuchowskim	250 000zł	2018-2019	Urządzenie ogólnodostępnych placów zabaw ma na celu zaspokojenie potrzeb społecznych i zwiększenie atrakcyjności wsi oraz przyczyni się do rozwoju intelektualnego i kulturalnego najmłodszych mieszkańców	Powstanie 4 placów zabaw	Ilość dzieci korzystających z ogólnodostępnych placów zabaw	1.1.1 1.1.2 1.1.3 1.1.4 1.1.5 1.2.2 1.3.1 1.3.2 2.1.1 2.1.2 3.2.1 3.2.2 3.2.3	- RPO WP 2014-2020 Oś priorytetowa 6.3, - budżet gminy. -środki własne stowarzyszeń - Program Operacyjny Ministra Kultury 2017-2022, infrastruktura kultury -Program Operacyjny Ministra Kultury 2017-2022, -Promesa MKiDN - Fundusz Wyszehradzki NMFIMF EOG 2015-2020 - Fundacje krajowe i zagraniczne
11	Budowa kompleksu sportowego w msc. Czermin	Budynek szatni, trybuny, boisko bieżnia, skocznia,	Czermin	Gmina Czermin	3 621 044,36zł.	2022-2023	Brak kompleksu sportowego dla młodzieży uczącej się i młodzieży z terenu gminy	Nowe miejsce na spędzenie wolnego czasu.	Ilość osób korzystających z terenu gm.	1.1.1 1.1.2 1.1.3	- RPO WP 2014-2020 Oś priorytetowa 6.3, - budżet gminy.

Nr zadania	Tytuł przedsięwzięcia społecznego	Zakres rzeczowy wraz z opisem przedsięwzięcia społecznego	Lokalizacja	Nazwa podmiotów realizujących przedsięwzięcie	Szacunkowy kosztorys do zakresu rzeczowego	Przewidywany harmonogram realizacji przedsięwzięcia społecznego	Uzasadnienie wyboru tego zadania do realizacji	Rezultaty realizacji przedsięwzięcia oraz wskazanie negatywnego zjawiska, jakiego dotyczy	Proponowany sposób pomiaru rezultatów realizacji przedsięwzięcia	Cel	Potencjalne źródła finansowania
		miejsca postojowe oświetlenie zewnętrzne, monitoring					Czermin		Czermin. Ilość zawodów odbywających się na kompleksie	1.1.4 1.1.5 1.2.2 1.3.1 1.3.2 2.1.1 2.1.2 3.2.1 3.2.2 3.2.3	-środki własne stowarzyszeń - Program Operacyjny Ministra Kultury 2017-2022, infrastruktura kultury -Program Operacyjny Ministra Kultury 2017-2022, -Promesa MKiDN - Fundusz Wyszehradzki NMFiMF EOG 2015-2020 - Fundacje krajowe i zagraniczne
1	Święto plonów – przegląd wieńca dożynkowego	Wystawa wieńców, wystawa rękodzieła artystycznego, przegląd kapel ludowych	Czermin	Gmina Czermin , Gminny Ośrodek Kultury	10 000 zł	2017	Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez zachowanie i promowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego	Integracja społeczności lokalnej	Ilość uczestników	1.1.1 1.1.3 1.1.4 3.1.1 4.1.1 4.1.2	- RPO WP 2014-2020 Oś priorytetowa 6.3, - budżet gminy. - Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO)
2	Warsztaty form użytkowych	Organizowanie warsztatów decupage, filcowanie, malowanie na szkle	Czermin	Gmina Czermin	20 000 zł	2017 – 2019	Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez zachowanie i promowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego	Integracja społeczności lokalnej	Ilość uczestników	1.1.1 1.1.3 1.1.4 3.1.1 4.1.1 4.1.2	- RPO WP 2014-2020 Oś priorytetowa 6.3, - budżet gminy. -Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO)
3	Dni Czermina – Festyn	Przeгляд zespołów tanecznych , wystawy rękodzieła – twórcy z Gminy Czermin	Gminny Ośrodek Kultury w Czerminie	Gmina Czermin, Stowarzyszenie Kobiet Gminy Czermin, Twórcy Ludowi	50 000 zł	2018 – 2023	Integracja społeczeństwa, promocja sołectw Gminy Czermin i Gminy Czermin	Zwiększenie aktywności społeczno-kulturowej społeczeństwa	Ilość zespołów, twórców, ilość osób biorących udział w festynie	1.1.1 1.1.3 1.1.4 3.1.1 4.1.1 4.1.2	- RPO WP 2014-2020 Oś priorytetowa 6.3, - budżet gminy. -Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO)
4	Święto Niepodległości w Gminie Czermin	Msza Święta za ojczyznę z udziałem społeczeństwa, marsz niepodległości z udziałem kapel z zespołów artystycznych, koncert pieśni patriotycznych	Gminny Ośrodek Kultury w Czerminie	Kapela, Czerminiacy, zespoły artystyczne Gminy Czermin, młodzież gimnazjum, pisarze lokalni	40 000 zł	2017 – 2023	Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego, zachowanie tożsamości wspólnoty gminnej	Liczba uczestników imprez	Liczba uczestników imprez	1.1.1 1.1.3 1.1.4 3.1.1 4.1.1 4.1.2	- RPO WP 2014-2020 Oś priorytetowa 6.3, - budżet gminy. -Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (FIO)

Wszystkie zadania wymienione w powyższej tabeli, których realizacja ma miejsce na obszarze rewitalizacji i na obszarze zdegradowanym przyczynią się do realizacji podstawowych celów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czermin na lata 2017-2023. Zadania inwestycyjne nadadzą nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych. Zadanie nr 7 znajduje się po za obszarem zdegradowanym, natomiast ze względu na wysoką wartość społeczną oraz techniczną zostało wpisane do programu rewitalizacji. Zadanie to przyczyni się do poprawy infrastruktury, a także do poprawy jakości sportu i rekreacji na terenie gminy. Wszystkie zadania społeczne realizowane na terenie Gminy Czermin przyczynią się do poprawy stosunków międzyludzkich, wpłyną na poziom integracji społecznej.

Wszystkie powyżej wymienione działania przyniosą trwałe efekty dla mieszkańców gminy w postaci podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu, a co za tym idzie zwiększenie poziomu korzyści gospodarczych gminy. Działania prowadzić powinny do wzrostu aktywności gospodarczej i społecznej partnerów regionalnych oraz generować docelowo zwiększenie zatrudnienia w regionie, co wpłynie korzystnie także na zniwelowanie różnic w rozwoju społeczno-gospodarczym pomiędzy obszarami i w ramach obszarów.

ROZDZIAŁ IX

SYSTEM WDRAŻANIA GPR

Do głównych zadań Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czermin należy m.in. powołanie do funkcjonowania Zespołu odpowiedzialnego za koordynowanie i zarządzanie rewitalizacją w ramach struktur Gminy Czermin.

Zespół ten będzie odpowiadał za wykonanie następujących działań:

- zorganizowanie systemu sterowania i zarządzania procesem,
- prowadzenie akcji promocyjnej rewitalizacji,
- składanie wniosków i pozyskiwanie środków zewnętrznych oraz zapewnienie środków w budżecie gminy,
- stworzenie struktur organizacyjnych umożliwiających współpracę pomiędzy partnerami Programu Rewitalizacji,
- opracowanie systemu monitorowania Programu Rewitalizacji przez społeczność lokalną.

Kolejnym etapom Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy powinna towarzyszyć transparentność dla stworzenia przestrzeni wymiany informacji oraz opinii o poszczególnych działaniach i prowadzonych akcjach (w formie spotkań, publikacji w miejscowej prasie, stworzeniu platformy internetowej).

Zespół koordynujący Program Rewitalizacji powinien umożliwić prowadzenie:

- doradztwa dla właścicieli prywatnych i zbiorowych;
- warsztatów włączających w proces decyzyjny społeczność lokalną i fachowców różnych dziedzin;
- budowania tożsamości lokalnej z Programem Rewitalizacji.

Oddziaływanie Programu Rewitalizacji powinno spełniać nie tylko działania merytoryczne, ale również podnosić społeczne utożsamianie się z kierunkami i działaniami prowadzonymi przez Zespół koordynujący samym procesem.

Planowane zadania będące pojedynczymi elementami układać się muszą w kolejne kroki, które doprowadzić mają do polepszenia życia mieszkańców i stworzenia nowej przestrzennej wartości gminy.

Ponieważ finansowanie koncepcji obszaru operacyjnego Gminy Czermin nie pokryje wszystkich potrzeb, konieczne będzie w następnym etapie programowania rewitalizacji przygotowanie realnego programu finansowania, w tym kompleksowego pakietu finansowego z różnych puli programów pomocowych i własnych, tak, aby możliwe stało się zrealizowanie zamierzonych przedsięwzięć. Przewiduje się źródła wsparcia finansowego rewitalizacji z różnych środków – funduszy strukturalnych UE 2014-2020, PPP, budżetu gminy, regionu, pożyczek i kredytów, obligacji, a także środków własnych lokalnych partnerów, których projekty zostały ujęte w programie.

Bezwzględny priorytet w realizacji otrzymają projekty dofinansowane z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej 2014-2020, dotacji i środków zewnętrznych.

Dla skutecznego monitorowania należy:

- ⇒ Określić wskaźniki zasadnicze dla rewitalizacji gminy. Dzięki temu uzyskamy parametry początkowe, od których będzie można rozpocząć przygotowanie bazy danych pierwotnych, umożliwiającących określenie wskaźników kontroli skuteczności realizacji,
- ⇒ Zarejestrować pierwotny obraz struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, aby zobrazować przemiany, jakie zajądą w trakcie rewitalizacji. Stanowić on będzie podstawę określenia wskaźników pomiaru rozwoju rewitalizacji.

W celu efektywnego przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych w Gminie Czermin, monitorowane będą wydatki, jak i efekty rzeczowe przedsięwzięć przez realizatorów projektów. Monitorowanie to winno obejmować zbieranie, raportowanie i interpretowanie danych opisujących postęp i efekty realizowanego projektu. Monitoring finansów pozwoli na zebranie informacji o finansowych aspektach realizacji programu. Ponadto przynajmniej raz w roku powinna być dokonywana kontrola społeczna będąca monitoringiem społecznym nad przebiegiem działań rewitalizacyjnych.

Promowanie Gminnego Programu Rewitalizacji dla dotarcia do szerokiego grona partnerów projektów. W ramach promocji zostaną wykorzystane następujące sposoby przekazywania informacji:

- strona internetowa Urzędu Gminy Czermin; zawierająca informacje o GPR, ujętych w nim projektach, wkładzie Unii Europejskiej w realizowane przedsięwzięcia,
- plakaty, biuletyny i foldery o wykonywaniu konkretnych zadań,
- spotkania z potencjalnymi partnerami społeczno-gospodarczymi w projektach.

9.1. Specjalna Strefa Rewitalizacji

W Gminie Czermin będzie tworzona Specjalna Strefa Rewitalizacji /SSR/, która wprowadzona zostanie w drodze uchwały, będącej aktem prawa miejscowego zgodnie z procedurą przedstawioną w ustawie o rewitalizacji. Uchwała w każdym przypadku obowiązywać będzie czasowo, na okres do 10 lat. W przypadku, gdy założone w programie rewitalizacji działania inwestycyjne będą możliwe do wykonania bez uchwalania aktu planistycznego (np. wyłącznie remonty, przebudowy istniejącej tkanki budowlanej, dróg publicznych, przestrzeni publicznych), lub będą zgodne z obowiązującym planem miejscowym, uchwała SSR pozostanie jedynym aktem prawnym wydawanym w procesie rewitalizacji.

9.2. Ocena oddziaływania na środowisko Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.) projekt niniejszego dokumentu zostanie przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Rzeszowie w sprawie uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz określenia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko w przypadku konieczności jej opracowania.

Przedsięwzięcia wpisane do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czermin mogące potencjalnie mieć negatywnie oddziaływanie na środowisko wynikające z rozbudowy lub przebudowy mają charakter lokalny, a przy zastosowaniu działań minimalizujących będą pozostawać bez większego znaczenia dla ogólnego stanu środowiska, nie wpłyną więc na wyraźne i trwałe pogorszenie stanu któregośkolwiek z komponentów środowiska.

Rewitalizacja obszarów czy dostosowanie obiektów do nowych funkcji wynika bardziej z rozwoju cywilizacyjnego, a nie z bezpośredniego wpływu wdrożenia Programu Rewitalizacji.

9.3. Zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czermin przewiduje wprowadzenie zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czermin.

9.4. Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czermin przewiduje zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

ROZDZIAŁ X

ZARZĄDZANIE, MONITORING, EWALUACJA GPR

Zarządzanie Programem Rewitalizacji obejmuje 5 poziomów, które pokazuje Schemat nr 1.

POZIOM PIERWSZY:

Przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji

W przypadku, gdy gmina zamierza realizować zadania mające na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego, podejmuje działania zmierzające do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Następuje to w oparciu o dokładną diagnozę problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, stworzoną we współpracy ze społecznością, terenów zdegradowanych oraz z zaangażowaniem wszystkich interesariuszy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Obszar zdegradowany można wyznaczyć w przypadku występowania na nim co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1. gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
2. środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
3. przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
4. technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Na tym poziomie Wójt powołuje zespół ds. rewitalizacji składający się z radnych, pracowników urzędu gminy, przedsiębiorców, właścicieli nieruchomości oraz liderów opinii publicznej. Wybiera także firmę zewnętrzną, która pełni funkcję doradczą i koordynuje pracę zespołu ds. rewitalizacji, przeprowadza konsultacje społeczne połączone z badaniami ankietowymi liderów opinii publicznej i beneficjentów rewitalizacji, dokonuje diagnozy problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, zbiera i weryfikuje zadania inwestycyjne i społeczne oraz redaguje projekt programu rewitalizacji.

Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji, polegają w szczególności na:

1. poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
2. prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
3. inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
4. zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;

5. wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
6. zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

POZIOM DRUGI:

Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji

1) Podjęcie UCHWAŁY o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z Art. 8. Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji

1. W przypadku gdy gmina zamierza realizować zadania własne, o których mowa w art. 3 ust. 1, rada gminy wyznacza, w drodze uchwały, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.
2. W przypadku, gdy uchwała, o której mowa w ust. 1, podejmowana jest z inicjatywy rady gminy, powierza ona wójtowi przeprowadzenie konsultacji społecznych dotyczących projektu tej uchwały.

Zgodnie z Art. 11. Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji należy przygotować:

1. Wniosek o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zawierający wskazanie granic tych obszarów wykonane na mapie w skali co najmniej 1: 5000, sporządzonej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2015 r. poz. 520, z późn. zm.2).
2. Do wniosku załącza się ponadto diagnozę, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1, potwierdzającą spełnienie przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczenia.
3. Przed złożeniem wniosku, o którym mowa w ust. 1, wójt przeprowadza konsultacje społeczne projektu uchwały, o której mowa w art. 8, oraz wprowadza do niego zmiany wynikające z przeprowadzonych konsultacji.
4. Załącznikiem do uchwały, o której mowa w art. 8, jest mapa w skali co najmniej 1: 5000, na której wyznacza się obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.

2) Podjęcie UCHWAŁY o przystąpieniu do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z Art. 17. pkt.1 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji:

Rada gminy, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia gminnego programu rewitalizacji.

2.1 Wójt, po podjęciu przez Radę Gminy uchwały o przystąpieniu do sporządzenia gminnego programu rewitalizacji, kolejno:

- 1) ogłasza informację o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzenia gminnego programu rewitalizacji na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej, w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości, w prasie lokalnej oraz przez obwieszczenie;
 - 2) sporządza projekt gminnego programu rewitalizacji;
 - 3) przeprowadza konsultacje społeczne projektu gminnego programu rewitalizacji;
 - 4) występuje o zaopiniowanie projektu gminnego programu rewitalizacji (...)
- a) w każdym przypadku przez:

- zarząd właściwego powiatu – w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu,
- zarząd właściwego województwa – w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa,
- właściwego wojewodę – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- właściwe organy wojskowe, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,
- właściwego komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej – w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego,
- właściwą gminną komisję urbanistyczno-architektoniczną,
- operatorów sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządców dróg oraz linii i terenów kolejowych,
- Komitet Rewitalizacji, jeżeli został powołany,

b) w przypadku, gdy jest to uzasadnione specyfiką obszaru rewitalizacji przez:

- właściwego regionalnego dyrektora ochrony środowiska – w zakresie form ochrony przyrody,
- właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków – w zakresie form ochrony zabytków,
- właściwego dyrektora urzędu morskiego – w zakresie zagospodarowania pasa technicznego, pasa ochronnego oraz morskich portów i przystani,
- właściwy organ nadzoru górniczego – w zakresie zagospodarowania terenów górniczych,
- właściwy organ administracji geologicznej – w zakresie zagospodarowania terenów osuwisk,
- właściwego dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej – w zakresie zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,
- ministra właściwego do spraw zdrowia – w zakresie zagospodarowania obszarów ochrony uzdrowiskowej,
- Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe – w zakresie nieruchomości Skarbu Państwa będących w trwałym zarządzie tego Gospodarstwa;

Zgodnie z Art. 17. pkt.1-4

Wójt wyznacza termin przedstawienia opinii, nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni, licząc od dnia doręczenia projektu gminnego programu rewitalizacji.

Podmioty, w zakresie swojej właściwości rzeczowej lub miejscowej, opiniują projekt gminnego programu rewitalizacji.

Nieprzedstawienie opinii w wyznaczonym terminie uważa się za równoznaczne z pozytywnym zaopiniowaniem projektu gminnego programu rewitalizacji.

Zgodnie z Art. 18. pkt.1,3

2.2 Przeprowadzenie w drodze ZARZĄDZENIA Wójt Gminy konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji

2.3 Wprowadzenie zmian wynikających z przeprowadzonych konsultacji społecznych i uzyskanych opinii oraz przedstawia Radzie Gminy do uchwalenia projekt gminnego programu rewitalizacji.

Zgodnie z Art. 17. pkt.5

3) Podjęcie UCHWAŁY o zasadach wyznaczania składu oraz zasadach działania Komitetu Rewitalizacji

3.1 Powołanie w drodze ZARZĄDZENIA Wójt Gminy składu Komitetu Rewitalizacji

Zgodnie z Art. 7. Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo - doradczą wójta.

Dopuszcza się powołanie osobnych Komitetów Rewitalizacji dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji.

Zasadę wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji ustala się uwzględniając funkcję Komitetu Rewitalizacji oraz zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli.

Komitet nie ponosi odpowiedzialności za przebieg procesu rewitalizacji, ani nie dzieli tej odpowiedzialności z żadnym innym organem.

POZIOM TRZECI:

Zarządzanie i realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji.

1) Podjęcie uchwały Rady Gminy o uchwaleniu Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z Art. 14. pkt.1.

Gminny program rewitalizacji przyjmuje, w drodze uchwały, Rada Gminy.

Na tym poziomie realizowane są określone w programie rewitalizacji projekty inwestycyjne oraz zgodnie z zasadą finansowania krzyżowego równoległe projekty społeczne.

Aby zrealizować przyjęte w programie rewitalizacji projekty inwestycyjne i społeczne niezbędne jest pozyskanie zewnętrznych środków finansowych z funduszy strukturalnych UE 2014-2020, krajowych i zagranicznych środków publicznych lub realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych przy wykorzystaniu innych instrumentów finansowych takich jak Partnerstwo Publiczno - Prywatne (PPP), projekty hybrydowe, emisja obligacji komunalnych lub funduszy inwestycyjnych.

Do głównych, potencjalnych źródeł finansowania działań w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji można zaliczyć przede wszystkim:

- Źródła publiczne - krajowe:
 - budżet gminy (środki własne)
 - programy rządowe i fundusze celowe, m.in. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
 - programy i fundusze wojewódzkie, m.in. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
- Źródła publiczne - zagraniczne:
 - fundusze europejskie, w tym: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny,
 - m.in. w ramach: Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020,
 - inne fundusze zagraniczne.
- Środki prywatne:
 - z rynku finansowego: kredyty i pożyczki, leasing, emisja obligacji komunalnych, gwarancje bankowe,
 - środki własne inwestorów prywatnych,
 - środki organizacji pozarządowych,
 - Środki własne mieszkańców.

POZIOM CZWARTY:

Związany jest z monitoringiem i ewaluacją programu rewitalizacji.

Monitoring to proces polegający na okresowej kontroli i ocenie stopnia realizacji działań zapisanych w GPR oraz wprowadzaniu modyfikacji zgodnie ze zmieniającymi się warunkami zewnętrznymi i wewnętrznymi wpływającymi na rozwój gminy.

Aby stał się skutecznym narzędziem w procesie wdrażania i realizacji programu rewitalizacji powinien cechować się następującymi zasadami:

- wiarygodności,
- aktualności,
- rzetelności,

Monitoring stanowi integralną część codziennego zarządzania programem rewitalizacji.

Instrumentem wspierającym monitoring jest ewaluacja, czyli ocena i pomiar efektywności realizowanych zadań inwestycyjnych i społecznych osiąganych wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania a przede wszystkim rzeczywistego wymiaru wpływu programu rewitalizacji, na jakość i komfort życia mieszkańców Gminy Czermin.

Narzędziem ułatwiającym monitorowanie projektów rewitalizacyjnych wspieranych z funduszy europejskich jest Centralny System Informatyczny SL2014. Każda z instytucji zarządzających programem operacyjnym, w którym przewidziane jest wsparcie dla projektów rewitalizacyjnych, zobowiązana jest do wprowadzenia do słownika programowego systemu SL2014 dodatkowej wartości: „projekt rewitalizacyjny”. Dzięki temu będzie ułatwiony późniejszy proces monitorowania i raportowania informacji.

Zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej jest 6 podstawowych kryteriów, które decydują o wynikach ewaluacji:

1. Odpowiedniość – odpowiedniość celów rewitalizacji w stosunku do problemów, jakie rewitalizacja miała rozwiązać.
2. Przygotowanie programu – logika i kompletność procesu planowania rewitalizacji oraz wewnętrzna logika i spójność dokumentu.
3. Efektywność – koszty, szybkość i efektywność zarządzania, przy wykorzystaniu, których wkład i działania zostały przekształcone w wyniki.
4. Skuteczność – ocena wkładu osiągniętego dzięki wynikom w stosunku do osiągnięcia celów rewitalizacji, oraz tego, jaki wpływ miały założenia na osiągnięcia rewitalizacji.
5. Wpływ – skutek - jaki wywiera rewitalizacja w szerszym środowisku, oraz jej wkład w rozwój i podniesienie konkurencyjności.
6. Trwałość – prawdopodobieństwo, że strumień korzyści wynikających z rewitalizacji będzie „płynął” nadal, szczególnie kontynuacja działań w ramach rewitalizacji i osiąganie wyników, ze szczególnym uwzględnieniem czynników rozwojowych wsparcia ze strony polityki, czynników ekonomicznych i finansowych, aspektów społeczno-kulturowych oraz zdolności instytucjonalnych.

Aby ewaluacja mogła w pełni spełniać te kryteria musi być oparta o określone wskaźniki, których osiągnięcie będzie oznaczało spełnienie oczekiwań, jakie mieszkańcy Gminy Czermin mieli w stosunku do Programu Rewitalizacji.

Wskaźniki te dotyczą generalnie następujących zagadnień:

- zatrudnienia,
- bezpieczeństwa publicznego,

- ochrony dziedzictwa kulturowego,
- edukacji,
- infrastruktury społecznej,
- zdrowia,
- transportu i środowiska,
- aktywności kulturalnej,
- sportu i rekreacji,
- integracji różnych grup społecznych i etnicznych,
- poprawy wizerunku Gminy Czermin,
- jakości i komfortu życia społeczności lokalnej.

Gminny Program Rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta, co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie⁴.

Ocena sporządzona przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.

W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, wójt występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię.

W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta.

Zmiana gminnego programu rewitalizacji nie wymaga uzyskania opinii, ani przeprowadzenia konsultacji społecznych, jeżeli:

- 1) *nie dotyczy przedsięwzięć rewitalizacyjnych* wskazanych w GPR obejmujących: opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym lub technicznym, w tym: listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji.
- 2) *nie wymaga zmiany uchwały* dot. Specjalnej Strefy Rewitalizacyjnej.

POZIOM PIĄTY:

Związany z zakończeniem programu rewitalizacji i dokonaniem ewaluacji ex-post dotyczącej całego programu rewitalizacji realizowanego w latach 2015 - 2020.

Zarządzanie, monitoring, i ewaluacja przy uwzględnieniu wzajemnych zależności oddziaływania i transparentności działań podejmowanych zarówno przez Zespół ds. rewitalizacji powołany przez Wójta Gminy Czermin, jak i wszystkich pozostałych beneficjentów programu rewitalizacji winno przyczynić się do osiągnięcia wszystkich celów założonych w rewitalizacji, co sumarycznie winno doprowadzić do cywilizacyjnego wzrostu Gminy Czermin i podniesienia jakości i komfortu życia mieszkańców.

Program Rewitalizacji służyć winien władzom gminy, jako nawigacja służąca realizacji zadań i pozyskiwania niezbędnych środków finansowych, aby mieszkańcy gminy czuli, iż realizowana jest z „ludźmi i dla ludzi”.

⁴ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji - Warszawa, dnia 3 listopada 2015 r. Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej

Bibliografia:

1. *Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Czermin na lata 2015-2020.*
2. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czermin*
3. *Gminna ewidencja zabytków gminy Czermin- czerwiec 2013.*
4. *Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Czermin.*
5. *Program ochrony środowiska dla Gminy Czermin*
6. *Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla gminy na lata 2012-2032*
7. *Projekt współpracy Gminy Czermin z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2017*
8. *Obszary funkcjonalne w województwie podkarpackim*
9. *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego*
10. *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju.*
11. *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Warszawa, 2 sierpnia 2016 r.*
12. *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej Warszawa, dnia 3 listopada 2015 r. Poz. 1777, Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.*
13. *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE.*
14. *Plan Konwergencji Rzeczypospolitej Polskiej (Aktualizacja 2014 r.).*
15. *Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.*
16. *Strategiczne Ramy Rozwoju UE 2014 – 2020 (Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu).*
17. *Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2007 – 2020.*
18. *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020*
19. *Strategia Rozwoju Społecznego 2020*
20. *Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020*
21. *Narodowy Plan Rewitalizacji 2022.*
22. *Umowa Partnerska*
23. *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020.*
24. *Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 -2020.*
25. *Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014 -2020.*
26. *Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014 -2020.*
27. *Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014 -2020.*
28. *Griffin R. W., Podstawy zarządzania organizacjami, PWN, Warszawa 2005/*
29. *Kisilowska H. (red.), „Nieruchomości. Zagadnienia prawne”, LexisNexis, Warszawa 2004.*
30. *Kotler Ph., Marketing. Analiza, planowanie, wdrażanie i kontrola; Gebethner&Ska, Warszawa 1994.*
31. *Krupski R., Identyfikacja ważnych strategicznie zasobów przedsiębiorstwa w świetle badań empirycznych,[w:] Zarządzanie – kontekst strategiczny, kulturowy i zasobowy, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, nr 1187, Wrocław 2007.*
32. *Oblój K., Strategia organizacji, PWE, Warszawa 2007.*
33. *Oblój K., Trybuchowski M., Zarządzanie strategiczne, w: A. Koźmiński, W. Piotrowski (red.) Zarządzanie. Teoria I praktyka, PWN, Warszawa 2010.*
34. *Stawasz D., Sikora-Fernandez D. (red.), Zarządzanie w Jednostkach Samorządu Terytorialnego. Wybrane zagadnienia i obszary działania., Placet, 2013.*
35. *Topczewska T., Siemiński W., „Gospodarka gruntami w gminie”, Wyd. Difin, Warszawa 2003.*
36. *Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej z dnia 2 lipca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2010 nr 220 poz. 1447).*
37. *Ustawa z dnia 21 kwietnia 2001r. prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2001r. Nr 62, poz. 627 wraz z późn. zm.), art. 3.*
38. *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;*

39. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
40. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 o gospodarce nieruchomościami;
41. Ustawa z 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
42. Ustawa z 27 kwietnia 2001 r.- Prawo ochrony środowiska,
43. Ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
44. Ustawa z 7 lipca 1994 r.- Prawo budowlane,
45. Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 roku o finansach publicznych,
46. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych.
47. Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (PPP).
48. Korbus, B., Strawiński, M., 2009, Partnerstwo publiczno-prywatne. Nowa forma realizacji zadań publicznych, Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa.
49. Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym, Dz. U., 2005 r.,nr 168, poz. 1420, ost. zm. Dz. U., 2008 r., nr 171, poz. 1058.
50. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, Dz. U., 2009 r., nr 157, poz. 1240.
51. Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym,Dz. U., 2009 r.,nr 19, poz. 101.
52. Zieniewski, M., 2007, Prawne regulacje dla PPP , w: Gajewska-Jedwabny, A., (red.), Partnerstwo publiczno-prywatne, C.H. Beck, Warszawa.
53. Programy operacyjne perspektywy finansowej 2014 – 2020.
54. <http://mib.gov.pl/files/0/1796888/Ustawaorewitalizacijpraktycznykomentarz.pdf>
55. Strategia Rewitalizacja Pieniądze dla samorządów terytorialnych 2013. Inżynieria finansowa dla inwestycji komercyjnych, Stanisław Lis

INSTYTUT STRATEGII i WSPÓŁPRACY